

**ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH NINH BÌNH
TRƯỜNG ĐẠI HỌC HOA LƯ**

**BÁO CÁO NGHIỆM THU ĐỀ TÀI
KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ CẤP TRƯỜNG**

**TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỚI CÔNG TÁC GIÁO DỤC
Ý THỨC TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CHO SINH VIÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC HOA LƯ HIỆN NAY**

**Chủ nhiệm đề tài : ThS. NGUYỄN THỊ HÀO
Đơn vị công tác: BỘ MÔN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ**

Ninh Bình 2020

ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH NINH BÌNH
TRƯỜNG ĐẠI HỌC HOA LƯ

BÁO CÁO NGHIỆM THU ĐỀ TÀI
KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ CẤP CƠ SỞ

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỚI CÔNG TÁC GIÁO DỤC
Ý THỨC TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CHO SINH VIÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC HOA LƯ HIỆN NAY

Chủ nhiệm đề tài :	ThS. NGUYỄN THỊ HÀO – BM LLCT
Thành viên:	ThS. LÊ THỊ LAN ANH – BM LLCT
	ThS. DƯƠNG TRỌNG HẠNH – TT TVTB

Ninh Bình 2020

THÔNG TIN CHUNG VỀ ĐỀ TÀI

+ Tên đề tài: **Tư tưởng Hồ Chí Minh với công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay.**

+ Lĩnh vực nghiên cứu: Khoa học giáo dục

+ Thời gian thực hiện: Từ tháng 9 năm 2019 đến tháng 5 năm 2020

+ Chủ nhiệm đề tài: **ThS. Nguyễn Thị Hào**

Đơn vị công tác: Bộ môn Lý luận chính trị

+ Các thành viên tham gia:

T T	Họ và tên	Học vị	Chức vụ	Chuyên ngành	Đơn vị công tác
1	Lê Thị Lan Anh	Thạc sĩ	Giảng viên	Triết học	BM LLCT
2	Dương Trọng Hạnh	Thạc sĩ	GD TTTVTB	Kinh tế chính trị	TTTVTB

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU.....	1
CHƯƠNG 1. TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỚI CÔNG TÁC GIÁO DỤC Ý THỨC TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CHO THANH NIÊN, SINH VIÊN.....	8
1.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh và tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội.....	8
1.1.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh - một số vấn đề cơ bản.....	8
1.1.2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội.....	13
1.2. Sự cần thiết của công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho thanh niên, sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh.....	20
1.2.1. Vai trò của thanh niên, sinh viên.....	20
1.2.2. Tầm quan trọng của công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho thanh niên, sinh viên.....	24
1.3. Nội dung và phương pháp giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho thanh niên, sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh.....	27
1.3.1. Nội dung giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho thanh niên, sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh.....	27
1.3.2. Phương pháp giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội.....	30
CHƯƠNG 2. THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP ĐỐI VỚI CÔNG TÁC GIÁO DỤC Ý THỨC TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CHO SINH VIÊN TRƯỜNG.....	34
ĐẠI HỌC HOA LƯU HIỆN NAY THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH.....	34
2.1. Thực trạng công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay.....	34
2.1.1. Thực trạng ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay.....	35
2.1.2. Một số ưu điểm trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư.....	41
2.1.3. Một số tồn tại trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư.....	47
2.2. Một số giải pháp chủ yếu nhằm nâng cao hiệu quả công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay.....	50
2.2.1. Về nhận thức.....	50
2.2.2. Về nội dung giáo dục.....	54
2.2.3. Về phương pháp giáo dục.....	65
KẾT LUẬN.....	74
CÁC CÔNG TRÌNH CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ.....	76
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	77
Phụ lục.....	81

MỞ ĐẦU

1. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI

1.1. Xuất phát từ tầm quan trọng của tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác giáo dục thế hệ trẻ và sự vận dụng của Đảng ta về vấn đề này.

Báo cáo chính trị Đại hội IX của Đảng khẳng định: *“Đảng và nhân dân ta quyết tâm xây dựng đất nước Việt Nam theo con đường xã hội chủ nghĩa trên nền tảng chủ nghĩa Mác-Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh”*. Trong những năm gần đây, đời sống chính trị- xã hội thế giới có nhiều biến động lớn, Việt Nam vẫn vững bước trên con đường CNXH mà Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã lựa chọn. Thế giới đổi thay, nhưng tư tưởng Hồ Chí Minh còn sống mãi. Trong di sản tinh thần vô giá đó, Người đã dành sự quan tâm đặc biệt đối với công tác giáo dục, đặc biệt là với thế hệ trẻ. Người khẳng định: thế hệ trẻ phải được giáo dục, đào tạo một cách chu đáo, toàn diện, phải được chuẩn bị đầy đủ hành trang cần thiết để hoàn thành tốt vai trò người chủ tương lai đất nước.

Thực hiện lời dạy đó, Đảng và Nhà nước luôn khẳng định vai trò của những người trẻ và tầm quan trọng của việc giáo dục, bồi dưỡng và rèn luyện họ trong các thời kỳ cách mạng. Nghị quyết Đại hội X của Đảng cũng chỉ rõ: *“Đối với thế hệ trẻ, thường xuyên giáo dục chính trị, truyền thống, lý tưởng, đạo đức và lối sống; tạo điều kiện học tập, lao động, giải trí, phát triển thể lực, trí tuệ”*, nhằm *“xây dựng thế hệ trẻ Việt Nam giàu lòng yêu nước, tự cường dân tộc; kiên định lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; có đạo đức cách mạng, ý thức chấp hành pháp luật, sống có văn hóa, vì cộng đồng; có năng lực, bản lĩnh trong hội nhập quốc tế; có sức khỏe, tri thức, kỹ năng và tác phong công nghiệp trong lao động tập thể, trở thành người công dân tốt của đất nước”*.

1.2. Xuất phát từ vai trò quan trọng của sinh viên đối với sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước.

Sinh viên hiện nay là những người trẻ được tuyển chọn qua các kỳ thi quốc gia và được đào tạo trong các trường đại học, cao đẳng. Họ là lớp người đang

trưởng thành, đang chuẩn bị hành trang nghề nghiệp cần thiết và chín muồi về nhân cách. Là lực lượng trẻ có học thức, họ luôn nhạy cảm với cái mới, năng động và sáng tạo. Trong sự nghiệp phát triển đất nước hiện nay, sinh viên có vai trò hết sức to lớn. Tại Đại hội sinh viên toàn quốc lần thứ V, nguyên Tổng bí thư Đỗ Mười đã khẳng định: *“Sự nghiệp đổi mới của đất nước, xây dựng chủ nghĩa xã hội thành công hay không thành công, đất nước ta bước vào thế kỷ 21 có vị trí xứng đáng trong cộng đồng thế giới hay không, chủ yếu do thế hệ thanh niên, trong đó có sinh viên quyết định”*. Do vậy, việc giáo dục cho sinh viên càng có ý nghĩa quan trọng và cần thiết. Nội dung giáo dục không phải là những điều chung chung, mà cần làm cho họ hiểu về ý thức trách nhiệm xã hội của bản thân đối với chính mình, với gia đình, nhà trường và xã hội, trách nhiệm để xây dựng và phát triển đất nước. Đặc biệt, cần phải giáo dục và phát huy những giá trị tốt đẹp của dân tộc như tinh thần yêu nước, sự trung thực, ý thức tôn trọng pháp luật, tinh thần trách nhiệm vươn lên trong học tập và rèn luyện để lĩnh hội những tri thức mới...

1.3. Xuất phát từ sự cần thiết của công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư.

Hiện nay, phần lớn sinh viên Trường Đại học Hoa Lư vẫn vững vàng niềm tin vào sự nghiệp phát triển của đất nước, sự lãnh đạo của Đảng và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội. Nhiều sinh viên có thái độ nhận thức tốt, có ý thức chấp hành pháp luật, biết nỗ lực vươn lên trong học tập, sống có trách nhiệm vì bản thân và cộng đồng... Tuy nhiên, trước sự biến đổi kinh tế - xã hội trong quá trình đổi mới; sự phát triển của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, nhiều thông tin lan truyền trên internet... đã làm cho một bộ phận sinh viên sống thiếu ý thức trách nhiệm, ít quan tâm đến tình hình đất nước, thiếu ý thức chấp hành pháp luật, sống thực dụng, có những biểu hiện thiếu tự tin vào vai trò cá nhân hay thái độ bàng quan đối với những vấn đề của đất nước... Những giá trị đạo đức truyền thống như lòng trung thực, đức hy sinh, ý thức trách nhiệm xã hội của công dân, thái độ cộng đồng, lối sống lành mạnh ít được sinh viên quan tâm và không được xếp vào bậc thang giá trị cao. Các hành vi lệch chuẩn trong môi trường học đường có xu hướng gia tăng

như tình trạng bạo lực học đường, thiếu tôn trọng thầy cô, coi thường kỷ luật nhà trường... Nhiều sinh viên chưa ý thức được trách nhiệm xã hội của mình đối với gia đình, nhà trường và xã hội; chưa xác định được ý thức trách nhiệm để xây dựng và phát triển đất nước... Thực tiễn đó đòi hỏi cần phải quan tâm và tăng cường giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên hiện nay. Vấn đề đó có ý nghĩa sâu sắc cả về lý luận và thực tiễn.

Từ những lý do trên, chúng tôi lựa chọn: *“Tư tưởng Hồ Chí Minh với công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay”* làm đề tài nghiên cứu. Đề tài tập trung làm rõ những quan điểm, chỉ dẫn của Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho thanh niên, sinh viên, từ đó làm cơ sở trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay. Từ đó, sẽ giúp họ rèn luyện bản lĩnh chính trị, phấn đấu tu dưỡng, rèn luyện đạo đức cách mạng, hoàn thiện nhân cách, nỗ lực học tập, trau dồi tri thức khoa học, chuyên môn, nghiệp vụ... xứng đáng là lực lượng kế cận để có thể đóng góp công sức vào sự nghiệp xây dựng đất nước giàu mạnh, dân chủ, công bằng và văn minh.

2. TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dành sự quan tâm sâu sắc đến thế hệ trẻ, đặc biệt là thanh niên, sinh viên. Người đã có nhiều bài nói, bài viết về giáo dục, trong đó có giáo dục thế hệ trẻ. Hiện nay, trước sự phát triển mạnh mẽ của khoa học công nghệ, sự ảnh hưởng và lan truyền của các phương tiện truyền thông, đặc biệt là internet... rèn luyện ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên càng trở nên cần thiết, có ý nghĩa quan trọng trong việc rèn đức, luyện tài đối với sinh viên. Nội dung này đã và đang dành được sự quan tâm lớn. Tùy theo mức độ khai thác, mỗi công trình có cách tiếp cận khác nhau về vấn đề nghiên cứu. Trong đó phải kể đến một số công trình tiêu biểu theo các nội dung sau đây:

Thứ nhất: Các Văn kiện, văn bản chỉ đạo của Đảng về nghiên cứu, tuyên truyền giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

- CT06 – CT/TW ngày 7/11/2006 về tổ chức cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”;
- CT03 – CT/TW ngày 14/5/2011 về tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh;
- CT05 – CT/TW ngày 15/5/2016 về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh...
- Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ IX, XI, XII.
- Ban tuyên giáo Trung ương (2007), *Đẩy mạnh học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- Ban tuyên giáo Trung ương (2009), *Tư tưởng tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh về nâng cao ý thức trách nhiệm, hết lòng hết sức phục vụ tổ quốc, phục vụ nhân dân*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- Ban tuyên giáo Trung ương (2009), *Học tập và làm theo tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh về nâng cao ý thức trách nhiệm, hết lòng hết sức phục vụ tổ quốc, phục vụ nhân dân (Tài liệu học tập năm 2009)*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- Ban tuyên giáo Trung ương (2014), *Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh về nêu cao tinh thần trách nhiệm, chống chủ nghĩa cá nhân, nói đi đôi với làm*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.

Các Văn kiện, Chỉ thị của Đảng nói trên đã đề cập đến vị trí, vai trò, nội dung, phương pháp tuyên truyền, giáo dục việc triển khai học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh, giúp toàn Đảng, toàn dân nhận thức sâu sắc những giá trị to lớn của tư tưởng Hồ Chí Minh và tấm gương đạo đức của Người, tạo sự chuyển biến sâu rộng trong mọi tầng lớp nhân dân.

Thứ hai: Các công trình nghiên cứu về ý thức trách nhiệm xã hội nói chung.

- Tác giả Trần Thị Tuyết (2009), Trách nhiệm xã hội của cá nhân và yêu cầu nâng cao ý thức trách nhiệm này trong điều kiện kinh tế thị trường ở Việt Nam hiện nay; *Tạp chí Triết học số 4*.

- Tác giả Vũ Tuấn Huy (2009), Trách nhiệm xã hội và vai trò của nó trong cơ chế thị trường ở nước ta; *Tạp chí Triết học số 5*.

Các bài viết trên đã chuyển tải những nội dung quan trọng về ý thức trách nhiệm xã hội của mỗi cá nhân đối với cộng đồng dân cư mình đang sinh sống, giúp mọi người có sự nhìn nhận ý thức hơn về trách nhiệm của mình đối với xã hội.

Thứ ba: Các công trình nghiên cứu về lối sống, ý thức trách nhiệm xã hội của thanh niên, sinh viên và về công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên.

- Nguyễn Thị Thanh Xuân, Bàn về ý thức trách nhiệm của sinh viên hiện nay.

- PGS, TS Phạm Hồng Tung (2011), Văn hóa và lối sống của thanh niên Việt Nam trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế - một số vấn đề lý luận và cách tiếp cận.

Các bài viết đã khái quát về lối sống, ý thức trách nhiệm xã hội của thanh niên, sinh viên. Từ đó, đưa ra những giải pháp thiết thực để giúp thanh niên, sinh viên rèn luyện tư chất bản thân và nâng cao kỹ năng sống, tinh thần trách nhiệm vốn có để vững bước thành công trong cuộc sống sau này.

Có thể thấy, các công trình trên đã đề cập đến vai trò, nội dung về ý thức trách nhiệm xã hội của cá nhân đối với xã hội. Tuy nhiên, những nội dung liên quan đến tư tưởng Hồ Chí Minh với công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên các trường đại học, cao đẳng nói chung vẫn chưa được đề cập nhiều. Đặc biệt ở Trường Đại học Hoa Lư chưa có công trình nào trực tiếp đi sâu nghiên cứu về tư tưởng Hồ Chí Minh với công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên. Chính vì thế việc nghiên cứu đề tài “*Tư tưởng Hồ Chí Minh với công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay*” sẽ góp phần đề xuất một số giải pháp cơ bản để nâng cao ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trong nhà trường, cộng đồng, xã hội nói chung và sinh viên Trường Đại học Hoa Lư nói riêng trong tình hình hiện nay.

3. MỤC ĐÍCH, NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU

3.1. Mục đích nghiên cứu: Trên cơ sở nghiên cứu về lý luận, về thực trạng, đề tài đề xuất một số giải pháp chủ yếu nhằm góp phần nâng cao hiệu quả công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu:

- Làm rõ tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho thanh niên, sinh viên.
- Phân tích và đánh giá thực trạng công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay.
- Đề xuất một số giải pháp chủ yếu nhằm giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay.

4. ĐỐI TƯỢNG, PHẠM VI NGHIÊN CỨU

4.1. Đối tượng nghiên cứu: Tư tưởng Hồ Chí Minh với công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên.

4.2. Phạm vi nghiên cứu: Giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội theo tư tưởng Hồ Chí Minh cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư (khảo sát sinh viên một số lớp đại học chính quy D10, D11, D12).

5. CÁCH TIẾP CẬN VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

5.1. Cách tiếp cận: Nghiên cứu lý luận, khảo sát thực tiễn, từ đó đưa ra giải pháp.

5.2. Phương pháp nghiên cứu: Đề tài được thực hiện trên cơ sở sử dụng phương pháp luận chung của chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử. Đồng thời, kết hợp các phương pháp phân tích và tổng hợp, lô gic và lịch sử, phương pháp so sánh, phương pháp thống kê, phương pháp điều tra-xã hội học...

6. ĐÓNG GÓP MỚI CỦA ĐỀ TÀI

- Xác định được nội hàm khái niệm tư tưởng Hồ Chí Minh với công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội; nội dung và phương pháp giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

- Đánh giá được thực trạng công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư.

- Đề xuất được 3 nhóm giải pháp chủ yếu để giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư.

Các kết quả nghiên cứu chính của đề tài được chúng tôi công bố 01 bài báo đăng trên *Tạp chí Thiết bị giáo dục*, ISSN 1859-0810, số 212, Kỳ 1, tháng 3/2020, trang 108-110.

7. KẾT CẤU CỦA ĐỀ TÀI

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo, phụ lục, đề tài gồm 2 chương, 5 tiết.

CHƯƠNG 1. TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỚI CÔNG TÁC GIÁO DỤC Ý THỨC TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CHO THANH NIÊN, SINH VIÊN

1.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh và tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội

1.1.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh - một số vấn đề cơ bản

****Về khái niệm tư tưởng Hồ Chí Minh***

Tư tưởng Hồ Chí Minh cùng với chủ nghĩa Mác – Lê nin đã soi đường cho nhân dân ta trong cuộc đấu tranh vì độc lập tự do và chủ nghĩa xã hội. Giá trị to lớn của tư tưởng Hồ Chí Minh đã được thực tiễn cách mạng Việt Nam kiểm nghiệm, không chỉ trong thời kỳ đấu tranh giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước mà cả trong thời kỳ xây dựng đất nước theo con đường xã hội chủ nghĩa.

Tư tưởng Hồ Chí Minh gắn bó với toàn bộ tiến trình cách mạng nước ta dưới sự lãnh đạo của Đảng cộng sản Việt Nam. Năm 1951, Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng đã khẳng định: “Toàn Đảng hãy ra sức học tập đường lối chính trị, tác phong, đạo đức cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh” và chỉ rõ: “sự học tập ấy là điều kiện tiên quyết làm cho Đảng mạnh và làm cho cách mạng mau đi đến thắng lợi hoàn toàn” [6, tr.9]. Năm 1991 tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VII, lần đầu tiên Đảng nêu lên khái niệm: “Tư tưởng Hồ Chí Minh là kết quả của sự vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác – Lê nin vào điều kiện cụ thể của nước ta và trong thực tế, tư tưởng Hồ Chí Minh đã trở thành một tài sản tinh thần quý báu của Đảng và dân tộc” [3, tr.127].

Đại hội XI của Đảng (2011) khái niệm tư tưởng Hồ Chí Minh được khái quát lại, bổ sung hoàn chỉnh. “*Tư tưởng Hồ Chí Minh là một hệ thống quan điểm toàn diện và sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam; kết quả của sự vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta, kế thừa và phát triển các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại; là tài sản tinh thần vô cùng to lớn và quý giá của*

Đảng và dân tộc ta, mãi mãi soi đường cho sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta giành thắng lợi” [5, tr.88].

****Về nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh***

Định nghĩa trên đã đề cập đầy đủ các phương diện: *Cấu trúc, nguồn gốc, nội dung, ý nghĩa, giá trị* của tư tưởng Hồ Chí Minh đối với Đảng và dân tộc ta.

Về cấu trúc: Đó là một hệ thống quan điểm toàn diện và sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam.

Về nguồn gốc: Tư tưởng Hồ Chí Minh được hình thành từ 3 nguồn gốc cơ bản: Đó là kết quả của sự vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác- Lê nin vào điều kiện cụ thể của nước ta, kế thừa và phát triển các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại.

Về nội dung: Tư tưởng Hồ Chí Minh bao gồm một hệ thống các quan điểm cơ bản về cách mạng Việt Nam phù hợp với thực tiễn của đất nước và dòng chảy thời đại. Hệ thống đó bao gồm một số nội dung cơ bản sau:

- Giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải phóng con người;
- Độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại;
- Sức mạnh của nhân dân, của khối đại đoàn kết dân tộc;
- Quyền làm chủ của nhân dân, xây dựng Nhà nước thật sự của dân, do dân, vì dân;
- Quốc phòng toàn dân, xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân;
- Phát triển kinh tế và văn hóa, không ngừng nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân;
- Đạo đức cách mạng cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư;
- Chăm lo bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau;
- Xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, cán bộ, đảng viên vừa là người lãnh đạo, vừa là người đầy tớ của nhân dân.

****Về giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh***

Thứ nhất, tư tưởng Hồ Chí Minh với cách mạng Việt Nam

Một là, tư tưởng Hồ Chí Minh là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động của cách mạng Việt Nam

- Tư tưởng Hồ Chí Minh là sản phẩm của dân tộc và thời đại. Người đã tiếp thu, kế thừa những giá trị, tinh hoa văn hóa của loài người, trong đó chủ yếu là chủ nghĩa Mác - Lênin, giải đáp các vấn đề của sự nghiệp cách mạng Việt Nam.

- Trong suốt chặng đường hơn một nửa thế kỷ, tư tưởng Hồ Chí Minh đã trở thành ngọn cờ dẫn dắt cách mạng nước ta đi từ thắng lợi này đến thắng lợi khác. Ngày nay, tư tưởng Hồ Chí Minh soi đường cho Đảng và Nhân dân ta trên con đường thực hiện mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”.

- Trong bối cảnh của tình hình thế giới đang diễn biến ngày càng nhanh, phức tạp và khó lường hiện nay, tư tưởng Hồ Chí Minh giúp chúng ta nhận thức đúng những vấn đề lớn có liên quan đến việc bảo vệ nền độc lập dân tộc, phát triển xã hội và bảo đảm quyền con người; độc lập dân tộc, tiến lên chủ nghĩa xã hội vì lợi ích con người.

Hai là, tư tưởng Hồ Chí Minh là tài sản tinh thần vô cùng to lớn và quý giá của dân tộc Việt Nam

- Giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh trước hết là thế giới quan, phương pháp luận xem xét và xử lý các vấn đề thực tiễn. Trung thành với những nguyên lý phổ biến của chủ nghĩa Mác - Lênin, vận dụng những nguyên lý đó vào thực tiễn, Hồ Chí Minh đã loại bỏ những gì không thích hợp với điều kiện cụ thể của nước ta, đề xuất những vấn đề mới do thực tiễn đặt ra và giải quyết một cách linh hoạt, khoa học, hiệu quả. Về vấn đề này, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã căn dặn: “lý luận không phải là một cái gì cứng nhắc, nó đầy tính chất sáng tạo; lý luận luôn luôn cần được bổ sung bằng những kết luận mới rút ra từ trong thực tiễn sinh động”[1].

- Giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh ở chỗ đã bao gồm một hệ thống những quan điểm lý luận toàn diện và sâu sắc về chiến lược, sách lược cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân, cách mạng xã hội chủ nghĩa ở nước ta, về sự cải biến cách mạng đối với thế giới, về đạo đức, phong cách, phương pháp Hồ Chí Minh, về việc hiện thực hóa các tư tưởng ấy trong đời sống xã hội...

- Giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh là sự định hướng cho sự phát triển của dân tộc. Dựa trên các quá trình có tính quy luật của thời đại, Hồ Chí Minh đã xác định phương hướng chiến lược của cách mạng Việt Nam là: làm tư sản dân quyền

cách mạng và thổ địa cách mạng để đi tới xã hội cộng sản. Đó là con đường “độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội”, là mục tiêu “xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất độc lập, dân chủ và giàu mạnh”; phản ánh mối quan hệ khăng khít giữa mục tiêu giải phóng dân tộc với mục tiêu giải phóng giai cấp và giải phóng con người.

Tư tưởng Hồ Chí Minh thấm sâu vào quần chúng nhân dân, chiếm lĩnh trái tim, khối óc, trở thành hành động cách mạng của hàng triệu, hàng triệu con người; là sức mạnh tinh thần to lớn trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Thứ hai, giá trị quốc tế của tư tưởng Hồ Chí Minh

Một là, tư tưởng Hồ Chí Minh phản ánh khát vọng thời đại

- Ngay trong những năm 20 của thế kỷ XX, trong quá trình hình thành, tư tưởng Hồ Chí Minh đã thể hiện khát vọng chung của các dân tộc bị áp bức trên thế giới. Những nhận thức sâu sắc và độc đáo về mối quan hệ chặt chẽ giữa vấn đề dân tộc và vấn đề giai cấp trong cách mạng giải phóng dân tộc theo con đường cách mạng vô sản phản ánh khát vọng độc lập, tự do của các dân tộc trên thế giới trong giai đoạn đế quốc chủ nghĩa.

- Từ nghiên cứu lý luận, áp dụng vào những điều kiện cụ thể, Hồ Chí Minh đã hình thành một hệ thống các luận điểm chính xác và đúng đắn về vấn đề dân tộc và cách mạng giải phóng dân tộc ở thuộc địa, góp phần làm phong phú thêm kho tàng lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin. Bằng cách đó, tư tưởng Hồ Chí Minh đã góp phần khơi dậy các phong trào yêu nước, giải phóng dân tộc cho các dân tộc thuộc địa và bị áp bức trên thế giới.

Hai là, tìm ra con đường đấu tranh tự giải phóng cho các dân tộc thuộc địa

- Đóng góp lớn nhất của tư tưởng Hồ Chí Minh đối với thời đại là đã chỉ ra con đường cách mạng, tiếp theo đó là phương pháp để thức tỉnh những người bị áp bức ở các nước thuộc địa và phụ thuộc. Ngay từ rất sớm, Người đã nhận thức đúng sự biến chuyển của thời đại, đặt cách mạng giải phóng dân tộc thuộc địa vào phạm trù cách mạng vô sản và hoạt động không mệt mỏi cho phong trào cách mạng thế giới. Trong đó, Người đã chỉ ra khả năng to lớn, vai trò chiến lược của cách mạng giải phóng dân tộc ở thuộc địa đối với cách mạng vô sản và phong trào cách mạng thế giới nói chung.

- Tư tưởng Hồ Chí Minh đã chỉ ra đường lối chiến lược, sách lược và phương pháp cách mạng đúng đắn cho sự nghiệp cứu nước, giải phóng dân tộc Việt Nam. Từ kinh nghiệm của cách mạng Việt Nam, Người đi đến khẳng định bài học chung của các dân tộc là: trong thời đại đế quốc chủ nghĩa, ở một nước thuộc địa nhỏ, với sự lãnh đạo của giai cấp vô sản và đảng của nó, dựa vào quần chúng nhân dân rộng rãi trước hết là nông dân và đoàn kết được mọi tầng lớp nhân dân yêu nước trong mặt trận thống nhất, với sự đồng tình và ủng hộ của phong trào cách mạng thế giới, trước hết là của phe xã hội chủ nghĩa hùng mạnh, nhân dân nước đó nhất định thắng lợi.

Ba là, cổ vũ các dân tộc đấu tranh vì những mục tiêu cao cả giải phóng con người

Tư tưởng Hồ Chí Minh và cuộc đời hoạt động cách mạng phong phú của Người là một tấm gương sáng cổ vũ các dân tộc trên thế giới tham gia cuộc đấu tranh vì độc lập dân tộc, hòa bình và tiến bộ xã hội. Chính vì vậy mà năm 1987, chuẩn bị kỷ niệm 100 năm ngày sinh của Người, Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa của Liên hợp quốc (UNESCO) đã vinh danh Hồ Chí Minh là Anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hóa kiệt xuất.

- Sự nghiệp đấu tranh cách mạng và công cuộc đổi mới của đất nước ta thực hiện theo tư tưởng Hồ Chí Minh đã giành được những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử, đã và đang cổ vũ cuộc đấu tranh chung của nhân loại tiến bộ vì hòa bình, độc lập dân tộc và tiến bộ xã hội. Đó cũng chính là tác động cổ vũ to lớn của tư tưởng Hồ Chí Minh.

Ở thế kỷ XXI, đất nước có nhiều thời cơ, vận hội và cũng có không ít những thách thức, Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ IX cũng đã yêu cầu: *“Phải tăng cường công tác giáo dục tư tưởng chính trị, rèn luyện đạo đức cách mạng, chống chủ nghĩa cá nhân. Toàn Đảng nghiêm túc học tập chủ nghĩa Mác – Lê nin và Tư tưởng Hồ Chí Minh. Các cấp ủy và chi bộ tổ chức, hướng dẫn và kiểm tra đảng viên học tập, rèn luyện không ngừng nâng cao trình độ chính trị, học vấn, chuyên môn, nghiệp vụ, kiến thức lãnh đạo, quản lý và công tác vận động nhân dân, phát huy vai trò tiên phong, gương mẫu”* [3, tr.127]. Học tập tư tưởng Hồ Chí Minh, một mặt tiếp thu có hệ thống những kiến thức trong nhà trường, mặt khác vận dụng vào thực tiễn, qua thực tiễn để kiểm nghiệm lý luận và giúp cho bản thân mỗi người tu

dưỡng, rèn luyện phẩm chất chính trị, ý thức trách nhiệm xã hội với gia đình, quê hương, đất nước.

Trong những di sản tư tưởng mà Hồ Chí Minh để lại, một trong những nội dung có ý nghĩa hết sức quan trọng, đó là tư tưởng của Người về công tác giáo dục, đặc biệt là giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội.

1.1.2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội

**** Một số khái niệm cơ bản***

“Ý thức là hình thức phản ánh cao nhất riêng có của óc người về hiện thực khách quan trên cơ sở thực tiễn xã hội – lịch sử” [1, tr.74].

“Trách nhiệm là điều phải làm, phải gánh vác, hoặc phải nhận lấy về mình” [25, tr.1678].

Trách nhiệm của một người là việc người đó phải đảm bảo một kết quả phải xảy ra trong tương lai một cách chính xác và kịp thời (kể cả có ý thức hoặc vô ý thức). Nếu không hoàn thành trách nhiệm là mắc lỗi, và người đó phải gánh chịu hậu quả không tốt xảy ra do lỗi đó của mình.

“Trách nhiệm là thuộc phạm trù đạo đức và pháp luật phản ánh thái độ xã hội đặc biệt và thái độ đạo đức pháp luật của cá nhân đối với xã hội (đối với nhân loại nói chung); thái độ này biểu thị sự hoàn thành nghĩa vụ của mình và các tiêu chuẩn pháp luật” [26, tr.595].

Từ những nội dung trên, có thể hiểu một cách khái quát trách nhiệm và ý thức trách nhiệm xã hội như sau:

Trách nhiệm là phần việc được giao, nghĩa vụ phải làm tròn theo cương vị, chức trách của mình. Con người có bao nhiêu vị trí, vai trò, chức năng trong các mối quan hệ xã hội thì có bấy nhiêu trách nhiệm. Đó là trách nhiệm thành viên của mỗi người trong quan hệ gia đình; trong cộng đồng, tổ chức, xã hội; trách nhiệm công dân trong quan hệ với đất nước; trách nhiệm phục vụ nhân dân, là công bộc của dân, của cán bộ, công chức...

Trách nhiệm là một khái niệm kép, vừa thuộc phạm trù đạo đức, vừa thuộc phạm trù pháp luật. Có trách nhiệm chỉ chịu sự phán xét của dư luận, đạo đức. Có

trách nhiệm ngoài sự phán xét của dư luận, đạo đức còn chịu sự xét xử của pháp luật. Trách nhiệm của cán bộ, đảng viên, công chức, chịu sự phán xét của cả dư luận, đạo đức, kỷ luật của Đảng và pháp luật của Nhà nước, trong đó việc nhận thức đúng đắn, tự giác thực hiện có vai trò quan trọng.

Ý thức trách nhiệm là sự nhận thức (nông, sâu, đầy đủ hay chưa đầy đủ) về nghĩa vụ phải hoàn thành trong mối quan hệ nhất định. Ở nội dung này, Hồ Chí Minh có những quan điểm rất sâu sắc về ý thức trách nhiệm xã hội.

**** Tư tưởng Hồ Chí Minh về ý thức trách nhiệm xã hội***

Hồ Chí Minh khẳng định, trong xã hội, mỗi cá nhân phải có ý thức trách nhiệm xã hội và phải thực thi trách nhiệm đó nhằm duy trì sự ổn định phát triển của xã hội. Chính vì vậy, khi khẳng định nước ta là nước dân chủ, trong đó, mọi quyền hạn, lợi ích đều vì dân, Hồ Chí Minh đã giải thích: *“Công việc đổi mới, xây dựng là trách nhiệm của dân. Sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc là công việc của dân. Chính quyền từ xã đến Chính phủ trung ương do dân cử ra. Đoàn thể từ Trung ương đến xã do dân tổ chức nên”*[15, tr.332].

Do vậy, ý thức trách nhiệm xã hội của mỗi công dân không chỉ là có ý thức về bổn phận của mình với đất nước, nghĩa vụ đối với xã hội, là tính trung thực, nhân ái, nghĩa tình, bao dung, độ lượng; mà còn phải có trách nhiệm đối với cộng đồng, làng xã, trách nhiệm với Tổ quốc. Trong thư gửi Thanh niên, Hồ Chí Minh khuyên thanh niên phải có ý thức trách nhiệm: *“Trung với nước, Hiếu với dân”* [22, tr.332]. *“Là khi Đảng, Chính phủ, hoặc cấp trên giao cho ta việc, bất kỳ to hay nhỏ, khó hay dễ, ta cũng đưa cả tinh thần, lực lượng ra làm cho đến nơi đến chốn, vượt mọi khó khăn, làm cho thành công. Làm một cách cầu thả, làm cho có chuyện, dễ làm khó bỏ, đánh trống bỏ dùi, gặp sao làm vậy... là không có tinh thần trách nhiệm.”* [16, tr.332].

Ý thức trách nhiệm được Hồ Chí Minh đặt ra và xem xét một cách toàn diện ở mọi đối tượng và ở trong tất cả mọi lĩnh vực hoạt động của con người, từ việc công tác tới việc tư, từ lao động sản xuất ở hậu phương đến chiến đấu ngoài mặt trận, từ công tác, học tập đến sinh hoạt hằng ngày. Ngoài ra, Hồ Chí Minh cũng bàn đến

ý thức trách nhiệm xã hội ở mọi phạm vi, từ gia đình tới xã hội, từ giai cấp đến dân tộc, từ trong nước đến quốc tế. Việc xem xét một cách toàn diện đó là mang tính khách quan, phù hợp với hoạt động phong phú, đa dạng của mỗi cá nhân và của đời sống xã hội.

Trước hết là đối với mỗi cán bộ, đảng viên, Hồ Chí Minh cho rằng, trách nhiệm xã hội của họ là Trung với nước, Hiếu với dân, suốt đời phấn đấu vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội, nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng; là cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư; luôn yêu thương con người, quý trọng con người, sống có tình, có nghĩa, có tinh thần quốc tế trong sáng...

Với bậc trí thức, Hồ Chí Minh cho rằng: *“Các bạn có cái trách nhiệm nặng nề và vẻ vang, là làm gương cho dân trong mọi việc. Dân ta đã đấu tranh một cách dũng cảm. Lẽ tất nhiên giới trí thức phải hy sinh đấu tranh, dũng cảm hơn nữa để làm gương cho nhân dân”* [14, tr.381]. Trong giáo dục, *“trách nhiệm nặng nề và vẻ vang của người thầy dạy là: chăm lo dạy dỗ con em của nhân dân thành người công dân tốt, người lao động tốt, người chiến sĩ tốt, người cán bộ tốt của nước nhà”* [17, tr.501].

Với văn nghệ sĩ: *“Văn nghệ phải nhận rõ trách nhiệm của mình đối với Nhà nước và nhân dân, phải một lòng một dạ phục vụ nhân dân. Phải học tập chủ nghĩa Mác – Lê nin để vũ trang mình. Phải kiên quyết chống những khuynh hướng phản dân chủ, phản chủ nghĩa xã hội trong giới văn nghệ. Phải hiểu rõ thời đại mới và đời sống cùng nguyện vọng của nhân dân. Tất cả các ngành văn học, nghệ thuật, điện ảnh, âm nhạc, nhảy múa, tuồng hát, vẽ...phải quần chúng hóa và dân chủ hóa. Văn nghệ phải xây dựng tác phong gian khổ, chất phác. Phải chống xa rời quần chúng, xa rời thực tế, xa rời chính trị, xa rời lao động. Sáng tác cũng phải “nhiều, nhanh, tốt, rẻ”*[20,tr.472].

Với Đoàn Thanh niên, *“Thanh niên ta có vinh dự to thì cũng có trách nhiệm lớn, phải “trung với nước, hiếu với dân”* [22, tr.299]. Phải nâng cao tinh thần tập thể, trừ bỏ chủ nghĩa cá nhân, chớ phô trương hình thức, chớ kiêu ngạo tự mãn.

Phải thấm nhuần đạo đức cách mạng, học tập, sinh hoạt, lao động theo đúng đạo đức của thanh niên xã hội chủ nghĩa, cộng sản chủ nghĩa.

Hồ Chí Minh xem ý thức trách nhiệm xã hội đóng vai trò rất quan trọng trong mỗi con người. Người khẳng định, nhiệm vụ cách mạng hoàn toàn không đơn giản, dễ dàng mà bao giờ cũng khó khăn, phức tạp, mỗi cán bộ, đảng viên phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng. Mỗi khi gặp thuận lợi hoặc thành công cũng không kiêu ngạo, vẫn giữ vững tinh thần gian khổ, chất phác và khiêm tốn. “Lo trước thiên hạ, vui sau thiên hạ”, không kèn cựa, đổ kị về mặt hưởng thụ, không công thần, quan liêu.

Hồ Chí Minh còn xem ý thức trách nhiệm xã hội của mỗi người còn là hình thức biểu hiện của văn hóa - văn hóa đời sống. Người cho rằng, văn hóa là bộ mặt tinh thần của xã hội và bộ mặt đó được thể hiện ngay trong cuộc sống hằng ngày của mỗi người. Điều này đã được Hồ Chí Minh chỉ ra khi nói về nội dung của đời sống mới, cũng như cách thức xây dựng đời sống mới của một nước Việt Nam độc lập.

Hồ Chí Minh khẳng định xã hội là do nhiều cá nhân nhóm lại mà thành. Chính vì thế, nếu mỗi cá nhân sống có trách nhiệm với xã hội thì góp phần hình thành nên xã hội tiến bộ. Người cũng đề cao trách nhiệm, bổn phận, nghĩa vụ của cá nhân đối với cộng đồng và toàn xã hội. Người lên án lối sống thiếu trách nhiệm với xã hội, đề cao chủ nghĩa cá nhân, sống chỉ biết hưởng thụ cho bản thân. Sống như vậy là sống hoài, sống phí.

Ngoài ra, Hồ Chí Minh còn xem việc nâng cao ý thức trách nhiệm xã hội cho mỗi người còn là tiêu chí, thước đo trình độ văn minh, tiến bộ của mỗi dân tộc. Người khẳng định: “*Một dân tộc biết cần, kiệm, liêm, chính là một dân tộc giàu về vật chất, mạnh về tinh thần, là một dân tộc văn minh, tiến bộ*” [15, tr.128].

Với ý nghĩa đó, nâng cao ý thức trách nhiệm đối với dân tộc đã trở thành một mục tiêu của chủ nghĩa xã hội. Giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho mỗi người dân, giúp mỗi cá nhân và cả xã hội từng bước vượt qua được những cái thấp

hèn, nhỏ bé để vươn tới những cái lớn lao, cao thượng, làm cho mỗi cá nhân phát triển toàn diện, đóng góp vào sự phát triển của đất nước.

****Công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội theo tư tưởng Hồ Chí Minh***

“Giáo dục là hoạt động nhằm tác động một cách có hệ thống đến sự phát triển tinh thần, thể chất của một đối tượng nào đó, làm cho đối tượng ấy dần dần có được những phẩm chất và năng lực như yêu cầu đề ra” [28, tr.127].

Như vậy, giáo dục, hiểu một cách khái quát là hoạt động trong đó xã hội chuyển giao, còn mỗi cá nhân lĩnh hội tri thức, kỹ năng, giá trị của xã hội, nhằm biến những cái đó thành sở hữu, thành công cụ của cá nhân để tồn tại với tư cách một thành viên tích cực của xã hội. Hiểu theo nghĩa hẹp, giáo dục là một quá trình hình thành nhân cách con người dưới ảnh hưởng của hoạt động có mục đích của nhà giáo dục trong hệ thống các cơ quan giáo dục và dạy học. Như vậy, giáo dục có vai trò quan trọng trong việc hình thành tri thức, phẩm chất, nhân cách; định hướng phát triển cho mỗi cá nhân.

Giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội là quá trình tác động từ bên ngoài tới ý thức cá nhân, là hoạt động có tính định hướng, có tổ chức, có chủ định của chủ thể giáo dục (gia đình, nhà trường, xã hội...) nhằm cung cấp tri thức về ý thức trách nhiệm của mỗi cá nhân đối với cộng đồng và toàn xã hội, từ đó mỗi cá nhân sẽ tự điều chỉnh các hành vi phù hợp với các chuẩn mực đạo đức và các quy phạm pháp luật trong xã hội.

Từ những nội dung trên, có thể hiểu giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội theo tư tưởng Hồ Chí Minh là làm cho chủ thể được giáo dục có thể phát huy được cao nhất ý thức trách nhiệm của mình với bản thân, với đất nước và với cộng đồng xã hội.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đánh giá rất cao vai trò của giáo dục đối với sự hưng thịnh của đất nước, với nhiệm vụ nâng cao dân đức, mở mang dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài, là động lực để đưa đất nước tiến lên, thực hiện mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh.

Cách mạng tháng Tám năm 1945 thành công, trên 90% dân số không biết đọc biết, biết viết, vì vậy, ở phiên họp đầu tiên của Chính phủ lâm thời, một trong những nhiệm vụ mà Hồ Chí Minh đặt ra là: Chống giặc đói, bởi Người khẳng định: *“Một dân tộc đói là một dân tộc yếu”* [13, tr.8].

Nhân ngày khai trường đầu tiên dưới chế độ dân chủ cộng hòa tháng 9/1945 Người viết: *“Non sông Việt Nam có trở nên tươi đẹp hay không, dân tộc Việt Nam có bước tới đài vinh quang để sánh vai với các cường quốc năm châu được hay không, chính là nhờ phần lớn ở công học tập của các em”*[13,tr.32].

Ở lớp học chính trị của giáo viên cấp II, cấp III toàn miền Bắc, ngày 13/9/1958, Hồ Chí minh đã có bài nói quan trọng về nhiệm vụ của người thầy giáo đối với sự nghiệp giáo dục đào tạo, Người căn dặn: *“Vì lợi ích mười năm thì phải trồng cây, vì lợi ích trăm năm thì phải trồng người”* [13, tr.222].

Như vậy, có thể thấy rằng Người quan niệm giáo dục có vai trò rất quan trọng. Vì thế, Người luôn đề cao sứ mệnh của người thầy giáo – người có vai trò chủ đạo trong quá trình giáo dục: *“Có gì vẻ vang hơn nghề đào tạo những thế hệ sau này tích cực góp phần xây dựng xã hội chủ nghĩa và chủ nghĩa cộng sản. Người thầy giáo tốt - thầy giáo xứng đáng là thầy giáo - là người vẻ vang nhất..., những người thầy giáo tốt là những người anh hùng vô danh... Nếu không có người thầy giáo dạy dỗ cho con em nhân dân, thì làm sao mà xây dựng chủ nghĩa xã hội được? Vì vậy, nghề thầy giáo là nghề rất quan trọng, rất vẻ vang”* [20, tr.31].

Nền giáo dục mới phải thực hiện dạy và học theo hướng phục vụ Tổ quốc và nhân dân. Vai trò này được Chủ tịch Hồ Chí Minh diễn đạt đó là học để làm việc, để làm người, làm cán bộ. Học để phụng sự đoàn thể, giai cấp và nhân dân, Tổ quốc và nhân loại. Từ đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất coi trọng việc dạy và học phải xuất phát từ nhu cầu của thực tiễn cuộc sống, nói chuyện tại Đại hội Giáo dục phổ thông toàn quốc (23/3/1956), Người động viên các thầy, cô giáo: *“Dạy và học cần phải theo nhu cầu của dân, của Nhà nước. Thầy dạy tốt, trò học tốt, cung cấp đủ cán bộ cho nông nghiệp, công nghiệp, cho các ngành kinh tế và văn hóa. Đó là nhiệm vụ vẻ vang của các thầy giáo, cô giáo”*. Trong thư gửi các cháu lưu học sinh

Việt Nam học ở Mát-xcơ-va (19/7/1955), Người căn dặn: “*Các cháu học kỹ thuật và học tiếng Nga cần nhận rõ mình học cốt để phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân*”. Về sau, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nhiều lần chỉ rõ vai trò của giáo dục là phát triển toàn diện con người để giúp đời, phụng sự Tổ quốc và nhân dân.

Trong những nội dung giáo dục đó, Hồ Chí Minh đặc biệt lưu ý đến giáo dục thế hệ trẻ. Theo Người, “*Óc của những người tuổi trẻ trong sạch như một tấm lụa trắng. Nhuộm xanh thì nó sẽ xanh. Nhuộm đỏ thì nó sẽ đỏ. Vì vậy, sự học tập ở trong trường có ảnh hưởng rất to lớn cho tương lai của thanh niên, và tương lai của thanh niên tức là tương lai của nước nhà*”[14, tr.120]. Theo Người, thức tỉnh thanh niên đi tới thức tỉnh dân tộc. Hơn nữa thanh niên là lứa tuổi đang trong quá trình hình thành hoàn thiện nhân cách. Mặt khác, họ còn là chủ nhân tương lai của đất nước, là lực lượng kế tục sự nghiệp cha ông. Vì vậy, rất cần có sự định hướng của giáo dục, đặc biệt là giáo dục ý thức trách nhiệm của thanh niên đối với đất nước.

Người dạy thanh niên phải yêu Tổ quốc, yêu nhân dân, yêu chủ nghĩa xã hội, yêu lao động, yêu khoa học, kỹ thuật... Mỗi thanh niên phải có trách nhiệm phấn đấu, rèn luyện, phát triển toàn diện, có tư tưởng đúng, có tình cảm đẹp, có kiến thức, sức khỏe... Người chỉ ra nhiệm vụ cho thanh niên: “*Thanh niên sẽ làm chủ nước nhà. Phải học tập mãi, tiến bộ mãi mới thật là thanh niên*” [19, tr.216]. Muốn vậy, thanh niên cần phải tự tin, dũng cảm và đầy trách nhiệm trong quá trình xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Hồ Chí Minh khẳng định, ý thức trách nhiệm không phải từ trên trời sa xuống mà là kết quả trực tiếp của hoạt động giáo dục và tự giáo dục, tự rèn luyện của mỗi cá nhân. Giáo dục nói chung và giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho thanh niên, sinh viên, học sinh... là sự nghiệp của quần chúng. Ngày 24/10/1954, trong thư gửi các em học sinh, Hồ Chí Minh đã khẳng định: “*Giáo dục các em là việc chung của gia đình, trường học và xã hội. Bố mẹ, thầy giáo và người lớn phải cùng nhau phụ trách*”[19, tr.175]. Kết quả giáo dục tùy thuộc rất nhiều vào sự tham gia tích cực của cả 3 yếu tố: gia đình, nhà trường, xã hội. Người đề nghị: “*Sự*

giáo dục thanh niên phải liên hệ vào dư luận của xã hội, lực lượng của Chính phủ để ngăn ngừa những cái gì có thể ảnh hưởng xấu đến thanh niên, để nâng cao tính cảnh giác của thanh niên.” [18, tr.266].

Hồ Chí Minh đặc biệt coi trọng việc kết hợp cả hai mặt giáo dục và tự giáo dục. Theo Người, khi mặt tự giáo dục thật sự được đặt ra ở mỗi người thì việc giáo dục mới đạt được hiệu quả. Muốn trở thành chủ nhân của đất nước, bản thân thanh niên phải tự giác rèn luyện, phải nâng cao ý thức đạo đức, trình độ văn hóa. Người nhắc nhở thanh niên phải luôn luôn gắn chặt quá trình “xây và chống” trong quá trình nâng cao ý thức trách nhiệm xã hội của bản thân. Người dạy: *“Thanh niên cần phải chống tâm lý tự tư tự lợi, chỉ lo lợi ích riêng và sinh hoạt riêng của mình. Chống tâm lý ham sung sướng và tránh khó nhọc. Chống thói xem khinh lao động, nhất là lao động chân tay. Chống lười biếng, xa xỉ. Chống cách sinh hoạt ủy mị. Chống kiêu ngạo, giả dối, khoe khoang” [18, tr.265].*

1.2. Sự cần thiết của công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho thanh niên, sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh

1.2.1. Vai trò của thanh niên, sinh viên

Theo Luật thanh niên (2005) quy định: “Thanh niên là những người từ đủ 16 đến 30 tuổi” [24]

Sinh viên Việt Nam hiện nay là một bộ phận thanh niên đã được tuyển chọn qua các kỳ thi quốc gia và được đào tạo trong các trường đại học, cao đẳng. Họ là lớp người đang trưởng thành, đang chuẩn bị hành trang nghề nghiệp cần thiết và chín muồi về nhân cách. Là bộ phận dân cư có tuổi đời trẻ, chủ yếu khoảng từ 18 - 23, sinh viên được xã hội đào tạo theo hệ thống cơ bản để trở thành những nhà quản lý xã hội, lực lượng sản xuất hiện đại và quan trọng trong tương lai.

Sinh viên là tầng lớp xã hội đặc thù, nhạy cảm với cái mới, năng động, ham học hỏi, tìm tòi và sáng tạo. Ở nước ta hiện nay “có khoảng 1,7 triệu sinh viên đang học tập tại 460 trường cao đẳng, đại học trên cả nước, tập trung chủ yếu ở 2 thành phố lớn là Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh” [31].

Sinh viên là lứa tuổi có sự phát triển mạnh mẽ về thể giới quan, nhân sinh quan, chứa đựng hoài bão vươn tới lý tưởng cao đẹp. Về mặt tâm lý, đây là lứa tuổi hình thành và phát triển những phẩm chất nhân cách có ý nghĩa rất lớn đối với việc tự giáo dục, tự hoàn thiện bản thân theo hướng tích cực như khả năng tự đánh giá, lòng tự trọng, tự tin, tự ý thức... Về mặt xã hội, sinh viên có khát vọng được cống hiến, mong muốn được xã hội ghi nhận. Họ cũng muốn được khẳng định vai trò, vị trí của mình trong gia đình, tập thể, trong công việc, trong các mối quan hệ xã hội. Theo quan điểm của chủ nghĩa Mác- Lê nin, sinh viên có một vị trí quan trọng đặc biệt trong sự nghiệp cách mạng của giai cấp vô sản. Ăngghen viết: “Giai cấp vô sản lao động trí thức phải được hình thành từ hàng ngũ sinh viên, giai cấp đó có sứ mệnh phải kẻ vai, sát cánh và cùng đứng trong 1 đội ngũ với người anh em của họ, những người công nhân lao động chân tay đóng vai trò quan trọng trong cuộc cách mạng sắp tới đây” [2, Tr.613]... Ở đây, Ăngghen đã đánh giá rất cao vai trò của sinh viên với tư cách là đội dự bị của giai cấp vô sản lao động trí thức.

Từ đầu thế kỷ trước, Hồ Chí Minh đã sớm nhìn nhận, đánh giá đúng đắn vai trò, vị trí, khả năng cách mạng của thanh niên trong tiến trình lịch sử. Hồ Chí Minh cũng đánh giá rất cao vai trò của thanh niên, sinh viên trong quá trình xây dựng đất nước. Vai trò đó được thể hiện ở những nội dung sau:

Thứ nhất, muốn thức tỉnh một dân tộc, trước hết phải thức tỉnh thanh niên

Khi bắt đầu thực hiện nhiệm vụ xây dựng lực lượng cách mạng cho sự nghiệp giải phóng dân tộc, Hồ Chí Minh đánh giá rất cao vai trò của thanh niên. Người kêu gọi thanh niên ý thức được trách nhiệm trước dân tộc để đấu tranh giành lại độc lập cho đất nước, bởi vì theo Người, thanh niên là những người trẻ tuổi, có sức khỏe, nhiệt tình, hăng hái, ham tìm hiểu, nhanh tiếp thu cái mới... có vai trò quan trọng trong các phong trào xã hội. Thực dân Pháp đô hộ nước ta, thực hiện chính sách ngu dân, thanh niên nước ta bị nền giáo dục thực dân “nhồi sọ”, quên đi thân phận của người dân mất nước, cam chịu cuộc sống nô lệ. Năm 1925, trong bài Gửi thanh niên An Nam, sau khi phê phán toàn quyền Pháp P.Dume và

kể về sự phấn đấu của thanh niên Nhật Bản, Trung Quốc, Nga, Hồ Chí Minh viết: *“Thế thì thanh niên của ta đang làm gì? Nói ra thì buồn, buồn lắm: họ không làm gì cả. Những thanh niên không có phương tiện thì không dám rời quê nhà; những người có phương tiện lại chìm ngập trong sự biếng nhác; còn những kẻ đã xuất dương thì chỉ nghĩ đến việc thỏa mãn tính tò mò của tuổi trẻ mà thôi! Hỡi Đông Dương đáng thương hại! Người sẽ chết mất, nếu đám Thanh niên già cỗi của Người không sớm hồi sinh”* [11, tr.132-133]. Hồ Chí Minh khẳng định, thức tỉnh thanh niên là bước đầu tiên để thức tỉnh một dân tộc đứng lên đấu tranh giành lại nền độc lập, để xây dựng một xã hội mới.

Thứ hai, tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội, của dân tộc

Xuất phát từ quy luật vận động của xã hội loài người, Bác đã khẳng định tuổi trẻ không những là người kế tục các thế hệ trước, mà còn là tương lai của đất nước, của dân tộc. Bác đã ví tuổi trẻ như mùa xuân của xã hội. Trong thư gửi học sinh vào năm 1946, Người khẳng định: *“Một năm khởi đầu từ mùa xuân. Một đời khởi đầu từ tuổi trẻ. Tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội”* [13, tr.167]. Từ đó cho thấy tầm quan trọng của tuổi trẻ đối với sự phát triển của xã hội. Giáo dục tốt cho thế hệ trẻ chính là sự đảm bảo tương lai phát triển bền vững cho đất nước.

Thứ ba, sự phát triển của xã hội phần lớn phụ thuộc vào thanh niên, sinh viên

Trong quan niệm của Hồ Chí Minh, thanh niên là những người trẻ, hăng hái, có sức khỏe. Sự phát triển lâu dài của xã hội phụ thuộc nhiều vào thanh niên. Người khẳng định: *“Người ta thường nói: Thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà. Thật vậy, nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh một phần lớn là do các thanh niên. Thanh niên muốn làm người chủ tương lai cho xứng đáng thì ngay hiện tại phải rèn luyện tinh thần và lực lượng của mình, phải ra làm việc để chuẩn bị cái tương lai đó”* [14, tr.185].

Ở nội dung trên, Hồ Chí Minh đã nhắc đến cả hai khía cạnh của một vấn đề, có mối quan hệ khăng khít với nhau. Hồ Chí Minh rất tin thanh niên, khẳng định

rằng thanh niên với ý chí, nghị lực và quyết tâm, có thể vượt qua được mọi khó khăn, gian khổ. Điều này được Hồ Chí Minh nói đến ở bài Khuyên Thanh niên:

“Không có việc gì khó

Chỉ sợ lòng không bền

Đào núi và lấp biển

Quyết chí ắt làm nên”” [15, tr.95].

Thứ tư, sự học tập, rèn luyện của thế hệ trẻ góp phần quan trọng đến tương lai phát triển của đất nước

Từ sự xác định vai trò kế tục của thế hệ trẻ, Hồ Chí Minh yêu cầu thế hệ trẻ phải tự mình phấn đấu, học tập và rèn luyện để nắm lấy tri thức, bồi dưỡng ý chí, nghị lực và tinh thần cách mạng. Việc học tập, rèn luyện có ý nghĩa quyết định đến tương lai của đất nước.

Sau khi nước Việt Nam dân chủ cộng hòa được thành lập, trong ngày khai trường đầu tiên, Bác đã gửi thư cho học sinh, kêu gọi sự nỗ lực học tập của các em: Sau 80 năm nô lệ làm cho nước nhà bị yếu hèn, ngày nay chúng ta phải xây dựng lại cơ đồ mà tổ tiên đã để lại cho chúng ta, làm sao cho chúng ta theo kịp được các nước khác trên toàn cầu. Trong công cuộc kiến thiết đó, nước nhà trông mong chờ đợi ở các em rất nhiều. Non sông Việt Nam có trở nên tươi đẹp hay không, dân tộc Việt Nam có bước tới đài vinh quang để sánh vai với các cường quốc năm châu được hay không, chính là nhờ một phần lớn ở công học tập của các em.

Sau khi nước nhà giành được độc lập, tháng 9/1945, trong thư gửi nhi đồng nhân ngày Tết trung thu đầu tiên, Hồ Chí Minh viết: *“Hôm nay các em vui chơi, vui chơi một cách có tổ chức, đoàn kết. Như thế là tốt lắm. Hôm nay tết trung thu là của các em. Mà cũng là một cuộc biểu tình của các em để tỏ lòng yêu nước và để ủng hộ nền độc lập... Các em phải thương yêu nước ta. Mong các em mai sau lớn lên thành người dân xứng đáng với nước độc lập tự do”* [13, tr.25].

Tóm lại, thanh niên, sinh viên trong tư tưởng Hồ Chí Minh có một vị trí, vai trò vô cùng to lớn trong tiến trình lịch sử dân tộc và lịch sử cách mạng. Thanh

niên, sinh viên là bộ phận quan trọng của dân tộc, là lực lượng nòng cốt trong cách mạng giải phóng dân tộc và cách mạng xã hội chủ nghĩa. Vận mệnh của dân tộc, tương lai của đất nước tùy thuộc vào phẩm chất và bản lĩnh của thanh niên, sinh viên.

1.2.2. Tầm quan trọng của công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho thanh niên, sinh viên

Muốn có một xã hội tốt đẹp, phát triển bền vững đòi hỏi mọi thành viên và các tổ chức phải có ý thức trách nhiệm xây dựng và vun đắp. Ý thức trách nhiệm xã hội được xây dựng trên nền tảng văn hóa, gắn liền với lối sống và đạo đức của con người. Khi ý thức trách nhiệm xã hội được nâng cao sẽ góp phần làm cho xã hội phát triển lành mạnh đồng thời tăng thêm sự gắn kết cộng đồng. Theo Hồ Chí Minh, công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho thanh niên, sinh viên giữ vai trò quan trọng trong việc đào tạo các thế hệ thanh niên, sinh viên có trách nhiệm với tổ quốc, xã hội và nhân dân để không ngừng học tập, tu dưỡng, rèn luyện, phấn đấu để trở thành lực lượng xung kích thực hiện các nhiệm vụ phát triển kinh tế, xã hội, xây dựng vững chắc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Tầm quan trọng đó được thể hiện ở những nội dung sau:

Thứ nhất, giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội hướng tới mục tiêu hoàn thiện nhân cách, giúp thanh niên, sinh viên trở thành những công dân hữu ích cho xã hội.

Theo Hồ Chí Minh, nhân cách của con người không phải từ bẩm sinh, tự nhiên vốn có mà được hình thành dưới sự tác động của xã hội, chủ yếu là từ sự giáo dục của gia đình, nhà trường, xã hội. Người khẳng định: “*Hiền, dữ phải đâu là tính sẵn, Phần nhiều do giáo dục mà nên*” [12, tr.413]. Giáo dục ý thức trách nhiệm cho thanh niên góp phần nâng cao tinh thần tự giác, chủ động, sáng tạo, không ngừng nâng cao trình độ nhận thức, ý thức được trách nhiệm của mình đối với xã hội, góp phần điều chỉnh hành vi con người phù hợp với những chuẩn mực của xã hội.

Hồ Chí Minh nhấn mạnh, giáo dục là để hình thành và phát triển nhân cách cho con người. Do đó, giáo dục phải bao gồm cả dạy chữ và dạy người, trong đó

dạy người là mục tiêu cao nhất. Giáo dục hình thành nhân cách cho con người có ý nghĩa to lớn đối với sự nghiệp cách mạng. Con người với nhân cách hoàn thiện vừa là mục tiêu vừa là động lực của cách mạng. Mục tiêu của cuộc cách mạng của dân tộc Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh, suy đến cùng là nhằm giải phóng dân tộc, hướng con người tới chân – thiện – mỹ. Đồng thời, con người có ý thức trách nhiệm xã hội, có đạo đức là động lực để đưa cách mạng đến thành công.

Đối với việc chăm lo đào tạo, giáo dục và bồi dưỡng thanh niên, trong đó có lớp thanh niên trí thức – những thanh niên, sinh viên đang được đào tạo từ các trường đại học, cao đẳng được Bác dành sự quan tâm đặc biệt. Ở lứa tuổi thanh niên, sinh viên, việc giáo dục đào tạo không phải là “*cầm tay chỉ việc*”, uốn nắn từng chút một, mà quan trọng là phải truyền được cho các em tinh thần tự học, tự khám phá, chủ động, sáng tạo, giúp các em định hướng được mục đích của việc tự học tập, tự xác định được con đường phấn đấu cho tương lai. Chỉ như vậy các em mới có thể kiên trì trên con đường học tập theo phương châm “*học, học nữa, học mãi*” của lãnh tụ V.I.Lê nin.

Bên cạnh đó, Hồ Chí Minh cho rằng, thanh niên, sinh viên là lứa tuổi đang dần hoàn thiện về nhân cách. Vì vậy, cần có những biện pháp để định hướng giáo dục đúng đắn. Vì ngoài những ưu điểm như có sức trẻ, sự nhiệt tình, hăng hái... thanh niên, sinh viên còn có những hạn chế nhất định. Đó là ham chuộng hình thức, thiếu thực tế, bệnh cá nhân, bệnh anh hùng. Cần phải khắc phục những hạn chế đó để trở thành người chủ đất nước. Do đó, một mặt, Hồ Chí Minh yêu cầu thanh niên phải ra sức tu dưỡng, rèn luyện trên mọi phương diện: trau dồi đạo đức cách mạng, nâng cao ý thức trách nhiệm xã hội, nâng cao trình độ văn hóa, chuyên môn, nghiệp vụ, rèn luyện ý chí và lòng dũng cảm... Mặt khác, Người đòi hỏi gia đình, nhà trường, xã hội cần thấy rõ trách nhiệm của mình, phải thật sự quan tâm đến việc giáo dục, đặc biệt là giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho thanh niên, sinh viên để họ trở thành những công dân hữu ích cho xã hội.

Thứ hai, giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội giúp thanh niên, sinh viên nhận thức rõ trách nhiệm của mình đối với đất nước, dân tộc và bản thân.

Bác yêu cầu sinh viên: *“Phải hiểu rõ học thế nào? Học cái gì? Học để làm gì?”.* Tại Đại hội sinh viên Việt Nam lần thứ II, ngày 7/5/1958, Bác nhấn mạnh: *“Đối với thanh niên trí thức như các cháu ở đây thì cần đặt hai câu hỏi: Học để làm gì? Học để phục vụ ai? Đó là hai câu hỏi cần phải trả lời dứt khoát thì mới có phương hướng”.* Bác chỉ rõ: *“Dưới chế độ thực dân, phong kiến, mục đích đi học là cốt được mảnh bằng để làm ông thông, ông phán, lĩnh lương nhiều, ăn ngon, mặc đẹp. Thế thôi. Số phận dân tộc thế nào, tình hình thế giới biến đổi thế nào, không hay, không biết gì hết. Mục đích giáo dục nô lệ hầu hạ chúng. Ngày nay ta đã được độc lập, tự do, thanh niên mới thật là người chủ tương lai của nước nhà. Muốn xứng đáng vai trò là người chủ thì phải học tập. Học bây giờ với học dưới chế độ thực dân, phong kiến khác nhau”, “Học tập nâng cao trình độ chính trị, văn hoá, khoa học kỹ thuật và quân sự” và “Học để phụng sự ai? Để phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân, làm cho dân giàu, nước mạnh, tức là để làm tròn nhiệm vụ người chủ của nước nhà”* [8, tr.192-194].

Trường học là nơi đào tạo những người chủ tương lai của đất nước. Theo Người, trường học của chúng ta là trường học của chế độ dân chủ nhân dân, nhằm mục đích đào tạo những công dân và cán bộ tốt, những người chủ tương lai tốt của nước nhà. Về mọi mặt, trường học của chúng ta phải hơn hẳn trường học của thực dân và phong kiến. Đó là một nền giáo dục làm phát triển hoàn toàn những năng lực sẵn có của học sinh; là con đường làm cho con em chúng ta thành những trò giỏi, con ngoan, bạn tốt và mai sau là những công dân dũng cảm, cán bộ gương mẫu, người chủ xứng đáng của chế độ xã hội chủ nghĩa. Với thanh niên, phải giáo dục họ luôn luôn nâng cao tinh thần yêu Tổ quốc, yêu chủ nghĩa xã hội, tăng cường tình cảm cách mạng đối với công nông, tuyệt đối trung thành với sự nghiệp cách mạng, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, sẵn sàng nhận bất kỳ nhiệm vụ nào mà Đảng và nhân dân giao cho. Đồng thời, Hồ Chí Minh cũng khẳng định, cần

thường xuyên giáo dục cán bộ trẻ, tiếp tục chăm sóc bồi dưỡng giáo dục họ để làm việc, làm người, làm cán bộ, để phụng sự Đảng, giai cấp, nhân dân.

Như vậy, có thể thấy, thanh niên, sinh viên có vị trí "song hành", vị trí "kép" trong xã hội. *Một mặt*, họ là những thanh niên đang dần hoàn thiện nhân cách, là lực lượng sản xuất hiện đại, người chủ của đất nước trong tương lai. *Mặt khác*, họ là nguồn lực cơ bản để bổ sung vào đội ngũ trí thức trong tương lai. Họ chính là nguồn nhân lực chất lượng cao đầy tiềm năng sáng tạo và ứng dụng khoa học - công nghệ để góp phần thực hiện thành công sự nghiệp đổi mới đất nước, hội nhập quốc tế hiện nay.

Do đó hơn bao giờ hết, trong giai đoạn hiện nay, đòi hỏi thanh niên, sinh viên Việt Nam phải nâng cao khả năng nắm bắt tri thức khoa học cơ bản, khoa học chuyên ngành để đáp ứng đòi hỏi của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa, những đòi hỏi khắt khe của thị trường sức lao động thời kỳ phát triển kinh tế thị trường ở nước ta hiện nay cũng như đòi hỏi của thị trường khu vực và thế giới. “Điều đó, đòi hỏi sinh viên phải được giáo dục và rèn luyện để trở thành những con người có phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống tiên bộ, có lòng yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội” [7,.tr.49].

Để hội tụ được những phẩm chất đó thì điều quan trọng là thanh niên, sinh viên phải được trang bị một cách đầy đủ, toàn diện về ý thức trách nhiệm xã hội với bản thân, gia đình và xã hội. Vấn đề này được Hồ Chí Minh đề cập trên phương diện nội dung và phương pháp giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho thanh niên, sinh viên.

1.3. Nội dung và phương pháp giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho thanh niên, sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh

1.3.1. Nội dung giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho thanh niên, sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh

Thứ nhất, giáo dục thế hệ trẻ một cách toàn diện, chú trọng cả đức, trí, thể, mỹ

Hồ Chí Minh yêu cầu trong việc giáo dục và học tập, phải chú trọng đủ các mặt: *“đạo đức cách mạng, giác ngộ xã hội chủ nghĩa, văn hóa, kỹ thuật, lao động và sản xuất”* [9, tr.179]; đào tạo thế hệ trẻ thành những người thừa kế xây dựng xã hội chủ nghĩa vừa *“hồng”*, vừa *“chuyên”*.

Đạo đức và tài năng là hai nội dung không thể thiếu được đối với nhiệm vụ bồi dưỡng, giáo dục, trong đó đức là gốc. Người căn dặn: *“Dạy cũng như học phải chú trọng cả tài lẫn đức. Đức là đạo đức cách mạng. Đó là cái gốc, rất là quan trọng”* [20, tr.329]. Trên nền tảng giáo dục chính trị và lãnh đạo tư tưởng tốt, phải phấn đấu nâng cao chất lượng văn hóa chuyên môn nhằm thiết thực giải quyết các vấn đề do cách mạng nước ta đề ra và trong một thời gian không xa, đạt những đỉnh cao của khoa học và kỹ thuật.

Một là, giáo dục bồi dưỡng đạo đức cách mạng cho thế hệ trẻ

Theo Hồ Chí Minh, đạo đức cách mạng là yếu tố vô cùng cần thiết, là cái gốc, là nền tảng của cách mạng. Giáo dục đạo đức cách mạng cho thế hệ trẻ là nhằm làm cho thế hệ trẻ trở thành những người công dân có ích, người chiến sĩ tốt, những người cách mạng chân chính, với những phẩm chất: trung với nước, hiếu với dân, yêu thương con người, cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Đối với thế hệ trẻ, Bác căn dặn: phải thật thà, ngay thẳng, phải coi tham ô, lãng phí tài sản của Nhà nước, của tập thể, của nhân dân là hành động trộm cắp mà ai cũng thù ghét.

Hai là, giáo dục nâng cao trình độ học vấn, chính trị cho thế hệ trẻ

Hồ Chí Minh cho rằng, việc nâng cao trình độ chính trị, học vấn là điều kiện cơ bản để tuổi trẻ cống hiến ngày càng nhiều cho Tổ quốc. Theo quan điểm của Người, chiến thắng nghèo nàn lạc hậu, xây dựng đời sống mới, thực hiện mục tiêu *“dân giàu, nước mạnh”* còn khó khăn, lâu dài hơn nhiều so với cuộc đấu tranh chống ngoại xâm, giải phóng dân tộc. Chính vì thế, Bác Hồ thường căn dặn, dạy bảo thanh niên phải *“ra sức học tập nâng cao trình độ chính trị, văn hóa, khoa học, kỹ thuật và quân sự để cống hiến ngày càng nhiều cho Tổ quốc, cho nhân dân”*. Và, làm nghề gì cũng phải học, mục đích của việc học không gì khác hơn là

để nâng cao năng lực, làm cho kinh tế phát triển, chiến đấu thắng lợi, đời sống nhân dân ngày càng được ấm no, tươi vui.

Ba là, giáo dục bồi dưỡng nếp sống văn hóa, thể chất cho thế hệ trẻ

Hồ Chí Minh luôn coi con người là nhân tố quyết định sự thành công của sự nghiệp cách mạng, sự tiến bộ của xã hội. Người cho rằng, văn hóa là nền tảng tinh thần, phải giáo dục nếp sống, lối sống văn hóa cho thanh niên. Muốn vậy, thanh niên phải đấu tranh chống lại: *“tâm lý ham sung sướng, tránh khó nhọc, chống lười biếng, chống xa xỉ, chống kiêu ngạo khoe khoang, sinh hoạt ủy mị, vô kỷ luật”* [23, tr.133].

Bên cạnh đó, cũng cần coi trọng giáo dục thể chất, bởi vì việc gì cũng phải có sức khỏe mới thành công. Người viết: *“Luyện tập thể dục bồi bổ sức khỏe là bổn phận của mỗi một người yêu nước... Mỗi một người dân yếu ớt tức là cả nước yếu ớt, mỗi một người dân mạnh khỏe tức là cả nước mạnh khỏe”* [13, tr.212].

Thứ hai, giáo dục lý tưởng, niềm tin đối với sự nghiệp cách mạng do Đảng lãnh đạo

Lý tưởng mà Hồ Chí Minh quan tâm giáo dục cho thanh niên, sinh viên là lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, tức là kết hợp chủ nghĩa yêu nước với chủ nghĩa Mác – Lê nin. Ngày nay, đất nước đã độc lập dân tộc, nhưng đó mới chỉ là bước thứ nhất trên con đường giải phóng xã hội và giải phóng loài người. Mục tiêu mà chúng ta hướng tới còn xa, vì vậy phải tiếp tục đưa đất nước tiến lên trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội. Chúng ta lựa chọn chủ nghĩa xã hội – đó là con đường mà Đảng và Bác đã lựa chọn. Bởi vì như Bác đã lý giải: *“chỉ có chủ nghĩa xã hội mới cứu được nhân loại, đem lại cho mọi người tự do, bình đẳng, bác ái, đoàn kết, ấm no, việc làm cho mọi người, niềm vui, hòa bình, hạnh phúc”* [10, tr.461].

Đồng thời với xác định lý tưởng, còn phải kiên định lý tưởng, nhất là ở những bước thoái trào cách mạng. Do đó, trong toàn bộ công tác tư tưởng là phải làm cho thanh niên và nhân dân cả nước có chung một ý chí: xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội và bảo vệ vững chắc Tổ quốc xã hội chủ nghĩa. Sức mạnh của

con người được nhân lên bởi ý chí. Sức mạnh “đào núi và lấp biển” của bao thế hệ thanh niên ta trong cách mạng và kháng chiến là sức mạnh của lý tưởng, của ý chí cách mạng, của chủ nghĩa anh hùng cách mạng. Giáo dục lý tưởng cách mạng là làm cho họ kế thừa được chí lớn của các thế hệ cha anh, biến lý tưởng cách mạng thành ý chí cách mạng, thành động lực tinh thần mạnh mẽ, đánh bại âm mưu phá hoại của kẻ thù, chiến thắng nghèo nàn, lạc hậu, đưa sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước đến thành công. Trong 5 điều Bác dạy Thanh niên, Người nhấn mạnh điều trước tiên là: *“phải nâng cao chí khí cách mạng, trung với nước, hiếu với dân, nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng. Không sợ gian khổ hy sinh, hăng hái thi đua tăng gia sản xuất và anh dũng chiến đấu, xung phong đi đầu trong sự nghiệp chống Mỹ cứu nước”* [20, tr.504].

1.3.2. Phương pháp giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội

Thứ nhất, giáo dục phải phối hợp nhà trường – xã hội – gia đình

Hồ Chí Minh khẳng định: Giáo dục trong nhà trường chỉ là một phần, còn cần có sự giáo dục ngoài xã hội, ở trong gia đình để giúp cho việc giáo dục trong nhà trường được tốt hơn. Do đó, khi miền Bắc đã giải phóng, Hồ Chí Minh mong muốn: *“Tôi cũng mong các gia đình liên lạc chặt chẽ với nhà trường, giúp nhà trường giáo dục và khuyến khích con em chăm chỉ học tập, sinh hoạt lành mạnh và hăng hái giúp ích nhân dân”* [17, tr.81].

Chính vì thế, Hồ Chí Minh đề cao vai trò của các đoàn thể, nhất là Đoàn Thanh niên trong việc đào tạo thế hệ trẻ. Người yêu cầu: Trường học, gia đình và đoàn thể thanh niên cần phải chú ý đến giáo dục tư tưởng, thái độ, hoạt động và sinh hoạt hằng ngày của thanh niên để kịp thời khuyến khích, uốn nắn, sửa chữa. Trường học, gia đình, đoàn thể thanh niên phải liên hệ chặt chẽ trong việc giáo dục thanh niên.

Thứ hai, giáo dục bằng cách tập hợp thanh niên trong các tổ chức Đoàn thể

Chủ tịch Hồ Chí Minh là người sáng lập, tổ chức và rèn luyện Đoàn Thanh niên cộng sản từ lúc hiem hoi chỉ có mấy đoàn viên đầu tiên. Mục đích của việc tổ chức ra Đoàn, Hội... là để “tập hợp thanh niên, giác ngộ và đưa họ ra tranh đấu”.

Vào tháng 10/1956, tại Đại hội toàn quốc lần thứ II, Hồ Chí Minh đã dạy: Đoàn Thanh niên là một tổ chức giúp Đảng giáo dục thanh niên nên mọi đoàn viên phải gương mẫu học tập chính trị, văn hóa, nghề nghiệp để tiến bộ mãi, để sẵn sàng trở thành cán bộ tốt. Muốn giáo dục thanh niên, theo Hồ Chí Minh là phải tập hợp họ lại trong tổ chức. Chỉ có đứng trong tổ chức, tham gia sinh hoạt trong tổ chức, hoạt động cho các chương trình, kế hoạch do tổ chức đề ra, thanh niên mới có điều kiện tiến bộ và mới có thể tự rèn luyện. Người nhấn mạnh: *“Các tổ chức thanh niên có vai trò rất quan trọng trong việc nghiên cứu tìm ra những hình thức, phương pháp để tổ chức, giáo dục thanh niên một cách rộng rãi và vững chắc”* [25, tr.163,164].

Thứ ba, phát huy yếu tố tự giáo dục, tự rèn luyện, thực hiện phương pháp nêu gương.

Xuất phát từ sự nhìn nhận mặt tốt trong con người, nhất là đối với thanh niên, lớp người có nhiều khả năng tiếp cận nhanh và có nguyện vọng vươn tới cái đẹp trong cuộc sống. Bác rất chú trọng nhắc nhở cán bộ, đảng viên phải biết kết hợp cả hai mặt giáo dục và tự giáo dục. Bác khuyên thanh niên phải luôn *“tự cải tạo để tiến bộ mãi”* [23, tr.199]. Tại Đại hội lần thứ II Hội Sinh viên Việt Nam ngày 7 tháng 5 năm 1958, Hồ Chí Minh khẳng định: *“Thanh niên bây giờ là một thế hệ vẻ vang, cho nên phải tự giác, tự nguyện mà tự động cải tạo tư tưởng của mình”*.

Bên cạnh đó, Người cũng chỉ ra, nêu gương đạo đức là một nét đẹp của văn hóa phương Đông. Người khẳng định: *“Nói chung thì các dân tộc phương Đông đều giàu tình cảm, và đối với họ một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”* [10, tr.263]. Đối với thế hệ trẻ, giáo dục bằng hình thức nêu gương đóng vai trò quan trọng trong việc định hướng tư tưởng, hình thành nhân cách và hành động. Sống có đạo đức, có lý tưởng và hoài bão, mục

đích sống tốt đẹp sẽ giúp thanh niên luôn suy nghĩ và hành động tích cực để hoàn thiện bản thân mình, xây dựng xã hội và đất nước tươi đẹp hơn.

Tiểu kết chương 1

Trên cơ sở khái quát một số vấn đề cơ bản về tư tưởng Hồ Chí Minh, chương 1 đã đi sâu nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội, về nội dung và phương pháp giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho thanh niên. Đó là cơ sở lý luận quan trọng để từ đó nghiên cứu thực trạng và đưa ra một số giải pháp chủ yếu nhằm nâng cao hiệu quả việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay. Việc giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên là tiền đề quan trọng để bản thân mỗi sinh viên chuẩn bị hành trang cần thiết cho việc học tập và không ngừng cống hiến nhiều hơn cho sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước.

CHƯƠNG 2. THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP ĐỐI VỚI CÔNG TÁC GIÁO DỤC Ý THỨC TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC HOA LƯU HIỆN NAY THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

2.1. Thực trạng công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay

Trường Đại học Hoa Lư (tiền thân là Trường Trung học sư phạm thành lập năm 1959) được thành lập ngày 09/4/2007 theo Quyết định số 409/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ trên cơ sở nâng cấp Trường Cao đẳng Sư phạm Ninh Bình. Trường là đơn vị sự nghiệp giáo dục đại học công lập trực thuộc UBND tỉnh Ninh Bình và chịu sự quản lý nhà nước về giáo dục của Bộ Giáo dục và đào tạo. Trường có chức năng, nhiệm vụ đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực chất lượng cao, nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ phục vụ sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội của địa phương và đất nước.

Nhà trường đã công bố *sứ mạng – tầm nhìn – giá trị cốt lõi – triết lý giáo dục* với các nội dung sau đây:

Sứ mạng: Trường Đại học Hoa Lư là trường đại học đa ngành, có sứ mạng đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, tổ chức nghiên cứu và ứng dụng khoa học công nghệ đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội của địa phương và đất nước.

Tầm nhìn: Đến năm 2035, Trường Đại học Hoa Lư trở thành trường đại học có uy tín trong lĩnh vực đào tạo, nghiên cứu và ứng dụng khoa học công nghệ; có năng lực cạnh tranh và từng bước hội nhập với các trường đại học hàng đầu trong nước.

Giá trị cốt lõi: Chất lượng- Hiệu quả- Chuyên nghiệp- Hiện đại.

Triết lý giáo dục: Toàn diện, Sáng tạo, Nhân văn [32]

Trải qua hơn 60 năm xây dựng và phát triển, Trường Đại học Hoa Lư đã đóng góp nhiều thành tích vào sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh Ninh Bình và đất nước. Rất nhiều các thế hệ học sinh, sinh viên, học viên được đào tạo, bồi dưỡng tại trường đang cống hiến tài năng, trí tuệ và sức lực của mình cho tỉnh nhà và cho đất nước.

Trong những năm qua, Đảng ủy, Ban giám hiệu, các cán bộ, giảng viên, nhân viên và các em sinh viên Trường Đại học Hoa Lư đã tích cực thực hiện các chỉ thị của Bộ Chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh như CT06 – CT/TW ngày 7/11/2006 về tổ chức cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”; CT03 – CT/TW ngày 14/5/2011 về tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh; CT05 – CT/TW ngày 15/5/2016 về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh... Từ đó cho thấy, về cơ bản việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trong nhà trường được thực hiện khá tốt và đã đem lại nhiều hiệu quả tích cực trên cả 2 bình diện, đó là: ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên và công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên.

2.1.1. Thực trạng ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay

Với những nội dung liên quan tới đề tài, chúng tôi đã thu thập ý kiến của 30 cán bộ, giảng viên (làm việc ở một số Phòng, Khoa, Bộ Môn và các cán bộ làm công tác Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên) và 100 sinh viên của các lớp D10, D11, D12.

2.1.1.1. Một số điểm tích cực

Về cơ bản ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên Trường Đại học Hoa Lư khá tốt. Nhóm tác giả đã sử dụng phiếu hỏi cho cả cán bộ, giảng viên và sinh viên với câu hỏi: “*Ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay như thế nào?*”, kết quả cho thấy có đến 70% sinh viên và 49% cán bộ, giảng viên khẳng định *rất tốt và tốt*. Điều đó được thể hiện thông qua các khía cạnh sau đây:

Thứ nhất, qua quá trình học tập

Trong quá trình học tập và rèn luyện, sinh viên Trường Đại học Hoa Lư chịu sự quy định bởi mục tiêu đào tạo của nhà trường. Có thể thấy, ngay từ khi có nguyện vọng thi vào Trường Đại học Hoa Lư, phần lớn sinh viên đã có ý thức về

nghề nghiệp lựa chọn. Đây là yếu tố thuận lợi thể hiện ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên. Với câu hỏi: *Mục đích học tập của bạn là gì?* 60% sinh viên lựa chọn là được đóng góp công sức vào sự phát triển của xã hội; 15% sinh viên lựa chọn là được học hỏi và lĩnh hội tri thức. Do đó, có thể thấy rằng, phần lớn sinh viên Trường Đại học Hoa Lư đã có ý thức trách nhiệm xã hội, mong muốn được cống hiến một phần sức lực của mình cho sự phát triển của đất nước.

Phần lớn sinh viên có ý thức khá tốt về việc chấp hành các nội quy, quy định của nhà trường trong học tập. Nhóm tác giả đã thu thập được nhiều thông tin dựa trên phiếu hỏi, phỏng vấn, quan sát... Từ đó cho thấy, về cơ bản sinh viên đã có thái độ tích cực trong học tập, thường xuyên đi học và đi học đúng giờ. Bên cạnh đó sinh viên cũng rất chịu khó trong việc đầu tư thời gian cho việc học, bao gồm học ở giảng đường và tự học. Nhiều sinh viên đã đạt điểm tương đối cao trong học tập và đã nhận được học bổng. Điều đó được lý giải bởi các em đã dành nhiều thời gian cho việc học như sinh viên lên thư viện tra cứu tài liệu; luôn dành thời gian nghiên cứu các nội dung kiến thức đã được học trước đó, đến gần ngày thi sẽ ôn tập lại và vận dụng được tốt những kiến thức trong sách vở vào thực tiễn cuộc sống.

Sinh viên cũng đánh giá khá cao về mức độ hiệu quả của các buổi sinh hoạt chính trị (57% sinh viên đánh giá ở mức độ *rất hiệu quả* và *hiệu quả*). Vì vậy, các buổi sinh hoạt chính trị các em đã tham gia tương đối đầy đủ và tích cực (80% sinh viên *tham gia rất tích cực* và *tích cực*). Đồng thời nhiều sinh viên còn thấy được tầm quan trọng của việc học tập các môn học đại cương, nhất là các môn lý luận chính trị, bởi các môn học đã giúp họ có những hiểu biết cơ bản về chủ nghĩa Mác – Lê nin, Tư tưởng Hồ Chí Minh; về đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước, từ đó vững tin vào con đường mà Đảng cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã lựa chọn.

Thứ hai, qua mục đích, lý tưởng sống tốt đẹp

Nội dung này thể hiện rõ ở sự tin tưởng vào đường lối lãnh đạo của Đảng và con đường đi lên xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam hiện nay. Chúng tôi cũng

đã tiến hành phỏng vấn nhanh một số sinh viên với câu hỏi: “*Bạn có tin tưởng vào vai trò lãnh đạo của Đảng cộng sản Việt Nam không?*” 91% sinh viên lựa chọn trả lời *tin tưởng tuyệt đối*. Do đó, nhiều sinh viên mong muốn được đứng trong hàng ngũ của Đảng. Khi được hỏi: “*Bạn suy nghĩ như thế nào khi được kết nạp vào Đảng cộng sản Việt Nam trong nhà trường?*” cho thấy: có 30% sinh viên cho rằng đây là *điều kiện cần thiết trong cuộc sống*; 28% sinh viên cho rằng vào Đảng là *niềm vinh dự tự hào*.

Thứ ba, qua tinh thần đoàn kết và giúp đỡ cộng đồng

Các phong trào tình nguyện như *Chiến dịch mùa hè xanh, tiếp sức mùa thi, tổ chức các ngày lễ cho các em thiếu nhi, giúp đỡ đoàn viên, sinh viên có hoàn cảnh khó khăn, hiến máu tình nguyện; Tặng quà các gia đình chính sách; Tặng quà học sinh vượt khó; Xây dựng nhà văn hóa thôn; Hỗ trợ công trình thấp sáng đường quê...* đã thu hút sự tham gia đông đảo của nhiều sinh viên. Nhiều em rất nỗ lực không chỉ trong học tập mà còn tích cực tham gia các hoạt động tình nguyện vì cộng đồng. Một số phong trào khác cũng được sinh viên tích cực tham gia, như: *tham gia chương trình nghệ thuật tại Lễ kỷ niệm 1050 năm Nhà nước Đại Cồ Việt (968-2918); Tài năng sinh viên, Tôi là Sinh viên...* Với câu hỏi: “*Thái độ của sinh viên khi tham gia các hoạt động chính trị - xã hội do Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên tổ chức?*” có 47% sinh viên *tham gia rất tích cực* và có 30% sinh viên có *thái độ tích cực* khi tham gia các hoạt động này. Những số liệu này phần nào chứng tỏ được sinh viên Trường Đại học Hoa Lư đang hướng tới xây dựng cho bản thân một lối sống cao đẹp và ngày càng có ý thức trách nhiệm hơn đối với cộng đồng.

Thứ tư, qua ý thức chấp hành pháp luật của sinh viên

Những năm qua, ý thức pháp luật của sinh viên đã được nâng cao, số sinh viên vi phạm pháp luật giảm, không có những vi phạm pháp luật nghiêm trọng. Theo thống kê của Phòng Công tác sinh viên số sinh viên vi phạm pháp luật phải xử lý buộc thôi học chiếm tỉ lệ rất nhỏ trong tổng số sinh viên toàn trường.

2.1.1.2. Một số điểm tồn tại

Bên cạnh những sinh viên có ý thức trách nhiệm xã hội tốt, vẫn còn một số sinh viên có ý thức trách nhiệm xã hội chưa tốt. Quan phiếu khảo sát, có đến 10% sinh viên và 7% cán bộ, giảng viên khẳng định ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên *chưa tốt*. Cụ thể như sau:

Thứ nhất, qua quá trình học tập:

Một bộ phận sinh viên có ý thức học tập chưa cao, còn có hiện tượng vi phạm nội quy.

Để đạt được kết quả cao trong học tập, một trong những yếu tố giữ vai trò quan trọng là phải xác định được động cơ học tập đúng đắn. Tuy nhiên, một số sinh viên khi bước chân vào cánh cửa Đại học chỉ với lý do là “*làm hài lòng bố mẹ*”, hoặc “*để có bằng cấp*”. Việc sinh viên quan tâm tới lợi ích cá nhân của mình không phải là sai, nhưng điều đó cũng thể hiện phần nào sinh viên chưa ý thức được mối quan hệ giữa lợi ích cá nhân và lợi ích xã hội, giữa công hiến và hưởng thụ, giữa học tập để “*lập nghiệp*” và học tập để “*kiến quốc*”. Bởi vì, học không chỉ để có nghề nghiệp tương lai cho bản thân mà còn là trách nhiệm của mình đối với xã hội.

Trong các môn học thuộc khối kiến thức giáo dục đại cương thì các học phần thuộc bộ môn Lý luận chính trị đa số sinh viên đánh giá là tương đối khó bởi mang tính lý luận, khái quát, trừu tượng cao. Phần lớn sinh viên đều e ngại, tỏ ra không hào hứng khi học các môn này. Các em chưa dành thời gian đầu tư nghiên cứu và tự học, chủ yếu là học đối phó dẫn đến kiến thức ghi nhớ không bền vững, chưa biến kiến thức của bài học thành kiến thức riêng có của mình. Một số sinh viên cho rằng, các môn lý luận chính trị rất trừu tượng, không quan trọng và chỉ là các môn phụ, học bắt buộc, không có ý nghĩa gì đối với chuyên ngành đào tạo sau này.

Nhìn chung, ý thức tự giác, tích cực, chủ động trong quá trình nhận thức của sinh viên chưa cao, còn ỷ lại, ngồi chờ, dựa dẫm vào bạn bè, thầy cô, tài liệu. Biểu hiện cụ thể: đến lớp giáo trình không có, bài tập về nhà chưa chuẩn bị, nếu có chẳng qua để đối phó, làm chiếu lệ. Trong quá trình học trên lớp, việc tham gia

xây dựng bài quá ít, trao đổi, hợp tác giữa các thành viên trong nhóm chưa cao, chủ động đặt ra các câu hỏi và yêu cầu giải quyết còn hạn chế, hy hữu chỉ xảy ra trong phần giới hạn ôn tập, theo dạng, thừa cô: Sao giới hạn nhiều thế, bớt đi cho chúng em vài phần được không? Đề dưới dạng gì? Trắc nghiệm hay tự luận?

Một số sinh viên đến gần sát ngày thi mới học; cá biệt có những sinh viên không học, vào phòng thi nhớ được nội dung nào thì làm. Để làm rõ hơn thái độ của sinh viên trong học tập và rèn luyện, nhóm tác giả đã sử dụng phiếu khảo sát ở cả cán bộ, giảng viên và sinh viên với câu hỏi: *“Thái độ của sinh viên trong quá trình học tập và rèn luyện?”*. Kết quả cho thấy: *Về tính tích cực trong học tập của sinh viên*: 54% sinh viên và 46% cán bộ, giảng viên đánh giá ở mức *bình thường và không tích cực* trong học tập; *Về hiệu quả chuẩn bị các nội dung được giao*: 75% sinh viên và 30% cán bộ, giảng viên đánh giá ở mức *bình thường và không hiệu quả* ; *Về hiện tượng nói chuyện riêng trong giờ*: 40% sinh viên và 17% cán bộ, giảng viên cho rằng sinh viên nói chuyện riêng trong giờ *tương đối nhiều* và 30% sinh viên và 18% cán bộ, giảng viên khẳng định *sinh viên nghỉ học không lý do cũng tương đối nhiều*. Thái độ học tập tiêu cực này của sinh viên đã tác động không nhỏ đến tâm lý giảng viên, gây ức chế, làm giảm khả năng sáng tạo của người dạy, không khí lớp học trở nên nặng nề, căng thẳng.

Nhiều sinh viên chưa nhận thức rõ được vai trò của tự giác rèn luyện, học tập môn học, không biết tự tổ chức hoạt động học tập của mình ngay từ khâu lập kế hoạch, phân bố thời gian cho các hoạt động học tập, nghỉ ngơi một cách hợp lý, cả khi học trên lớp, khi tự học... Chính những vướng mắc này làm cho sinh viên nhiều khi cảm thấy khó khăn trong việc thực hiện các nhiệm vụ học tập. Họ mất dần niềm tin và do đó, cũng mất dần hứng thú, tích cực trong quá trình học tập.

Thứ hai, qua mục đích, lý tưởng sống

Một bộ phận sinh viên còn mơ hồ về lý tưởng cách mạng, chưa tin tưởng hoàn toàn vào sự lãnh đạo của Đảng trong giai đoạn hiện nay. Qua phỏng vấn nhanh cho thấy còn một số ít sinh viên chỉ tin tưởng một phần vào vai trò lãnh đạo

của Đảng. Đây là điều đáng lo ngại, tạo điều kiện cho các thế lực phản động lợi dụng sinh viên để tuyên truyền chống phá nhà nước.

Mặt khác, một bộ phận sinh viên còn tỏ ra thờ ơ, không quan tâm nhiều đến các buổi sinh hoạt chính trị mà nhà trường tổ chức; hoặc nếu có tham gia thường là nói chuyện riêng, không tập trung nghe báo cáo viên báo cáo. Có tới 6% sinh viên và 10% cán bộ, giảng viên đánh giá sinh viên không tích cực tham gia các buổi sinh hoạt chính trị. Lý do mà họ đưa ra là chưa được thiết thực và không cần thiết. Đây chính là biểu hiện của sự nhận thức hời hợt đối với các vấn đề chính trị, xã hội của sinh viên; điều đó dễ dẫn tới việc sinh viên sẽ hoang mang, dao động trước các luận điểm xuyên tạc của kẻ thù, không xác định đúng lý tưởng cần phấn đấu. Từ đó sẽ làm cho một bộ phận sinh viên trở nên thụ động, không phát huy được tính năng động sáng tạo trong công cuộc xây dựng và phát triển đất nước.

Thứ ba, qua các hoạt động thiện nguyện vì cộng đồng

Những hoạt động này là cơ hội để các bạn sinh viên được tự rèn luyện, tự giáo dục, từ đó trưởng thành hơn. Tuy nhiên, một bộ phận sinh viên không hào hứng tham gia. Một số sinh viên vẫn còn sống khép mình, xa rời tập thể, ngại tham gia các hoạt động xã hội, đoàn thể. Số sinh viên này trong quan hệ với bạn bè và những người xung quanh thường có xu hướng bàng quan, không quan tâm, không hòa nhập với tập thể, trốn tránh trách nhiệm chung, chỉ tham gia những hoạt động có lợi cho bản thân mình. Thể hiện ở số liệu sau: *Trong các hoạt động do Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên tổ chức* có 8% sinh viên và 10% cán bộ, giảng viên đánh giá sinh viên có thái độ *không tích cực* khi tham gia. Điều này cho thấy một bộ phận sinh viên chưa nhận thức đầy đủ về ý nghĩa cao đẹp của các hoạt động xã hội, chưa có ý thức trách nhiệm với cộng đồng.

Thứ tư, ý thức chấp hành pháp luật cho sinh viên

Mặc dù sinh viên của Trường Đại học Hoa Lư đã được nâng cao về hiểu biết pháp luật và thực hiện pháp luật, song vẫn còn có nội dung sinh viên chưa nắm chắc, chưa hiểu sâu, hiểu không đầy đủ và hạn hẹp. Vẫn còn hiện tượng sinh viên vi phạm kỷ luật của nhà trường và vi phạm pháp luật ngoài xã hội như: Vi phạm

luật giao thông... Điều đó cho thấy ý thức pháp luật và kiến thức pháp luật của một bộ phận sinh viên còn thấp, phần nào ảnh hưởng đến chất lượng đào tạo, văn hóa học đường và nhân cách, đạo đức, tương lai của các em.

Xác định rõ tầm quan trọng trong công tác đào tạo nguồn nhân lực, nhà trường không chỉ chú trọng đào tạo để người học thành “tài”, mà còn chú trọng đào tạo về “đức”; trong đó Đảng ủy, Ban giám hiệu nhà trường, các khoa, phòng, ban, các tổ chức xã hội... đã rất chú trọng tới công tác giáo dục ý thức trách nhiệm cho sinh viên.

2.1.2. Một số ưu điểm trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư

2.1.2.1. Về nhận thức

Thứ nhất, căn cứ vào các chỉ thị Bộ Chính Trị (Chỉ thị số 06- CT/TW; Chỉ thị số 03- CT/TW; Chỉ thị số 05/CT-TW), Đảng ủy, Ban Giám hiệu nhà trường đã thực hiện việc chỉ đạo trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên. Các khoa, phòng, ban, các tổ chức đoàn thể xã hội... đã nhận thức được tầm quan trọng của công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trong nhà trường.

Trong quá trình đào tạo, để thực hiện được mục tiêu “nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài” cho sinh viên, bên cạnh việc chú trọng đào tạo kiến thức chuyên môn, Đảng ủy, Ban Giám hiệu đã tăng cường chỉ đạo trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên. Căn cứ vào chức năng, nhiệm vụ của các đơn vị đã được phân công, Đảng ủy, Ban Giám hiệu nhà trường đã chỉ đạo các Khoa, Phòng, Ban, Các tổ chức đoàn thể xã hội thực hiện các nhiệm vụ trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên.

Các Khoa, Phòng, Ban, Các tổ chức đoàn thể xã hội... đã nhận thức được sự cần thiết của công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên. Giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội một mặt giúp sinh viên nhận thức rõ trách nhiệm của bản thân đối với gia đình, nhà trường, xã hội; mặt khác, thông qua công tác giáo dục giúp cho sinh viên có tư tưởng đúng, lý tưởng và tình cảm cao đẹp, từ đó có những

hành động thiết thực trong học tập và cuộc sống để xứng đáng với vai trò làm chủ của đất nước trong tương lai.

Từ những nhận thức trên đã cho thấy, trong những năm qua, nhà trường luôn có những chính sách khuyến khích trong học tập và rèn luyện tới các em sinh viên, như *Khen thưởng sinh viên đạt thành tích cao trong học tập, rèn luyện theo kỳ và theo năm học; Khen thưởng sinh viên đạt điểm cao trong kỳ thi tuyển sinh; Khen thưởng sinh viên đạt giải cao trong nghiên cứu khoa học cấp trường...*

Thứ hai, các cán bộ, giảng viên đã nhận thức được tầm quan trọng của công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội đối với sinh viên.

Một trong những bộ phận nòng cốt trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên là các cán bộ, giảng viên, trong đó có vai trò không nhỏ của các giảng viên bộ môn lý luận chính trị. Các giảng viên đã nhận thức được tầm quan trọng của công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên. Đây là phương thức cơ bản, trực tiếp tác động tới ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên. Mỗi bài giảng sẽ góp phần bồi dưỡng thế giới quan, nhân sinh quan theo quan điểm của chủ nghĩa Mác – Lê nin; Tư tưởng Hồ Chí Minh, từ đó sinh viên có niềm tin sâu sắc vào vai trò lãnh đạo của Đảng, Nhà nước và có ý thức chấp hành theo những quy định mà Đảng và Nhà nước đã đề ra. Với câu hỏi: “*Công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trong nhà trường có vai trò như thế nào?*”, 50% cán bộ, giảng viên đánh giá công tác này có vai trò *rất quan trọng*; 33% cán bộ, giảng viên cho rằng công tác này có vai trò *quan trọng*. Từ đó, trong công tác giảng dạy, các cán bộ, giảng viên đã có những nội dung và phương pháp phù hợp để đạt được hiệu quả cao trong việc giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên.

Thứ ba, sinh viên cũng đã nhận thức được tầm quan trọng của công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội đối với bản thân.

Trong quá trình học tập, sinh viên cũng đã nhận thức được tầm quan trọng của công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội. Cũng với câu hỏi: “*Công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trong nhà trường có vai trò như thế*

nào?” 70% sinh viên đã khẳng định công tác này có vai trò *rất quan trọng và quan trọng* đối với bản thân sinh viên. Bên cạnh nhiệm vụ trau dồi tri thức chuyên môn nghiệp vụ để nâng cao trình độ thì việc nâng cao ý thức trách nhiệm xã hội, rèn luyện đạo đức, phẩm chất chính trị cũng là một nhiệm vụ quan trọng của sinh viên. Bởi vì, bên cạnh tài năng thì cần đặc biệt coi trọng tới yếu tố đạo đức, đó là nền tảng cơ bản để sinh viên phát triển toàn diện.

2.1.2.2. Về nội dung giáo dục

Từ những chỉ thị của Bộ Chính trị về học tập và làm theo tư tưởng Hồ Chí Minh (CT06 – CT/TW ngày 7/11/2006 về tổ chức cuộc vận động “*Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*”; CT03 – CT/TW ngày 14/5/2011 về tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh; CT05 – CT/TW ngày 15/5/2016 về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh...), Trường Đại học Hoa Lư đã có sự vận dụng *hiệu quả* (35% sinh viên và 39% giảng viên đánh giá ở mức độ hiệu quả) trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trong nhà trường và đã đem lại những kết quả tích cực. Điều đó được thể hiện ở một số nội dung cơ bản sau:

Thứ nhất, về giáo dục lý tưởng

Ngay từ những buổi đầu tiên khi bước chân vào cổng trường đại học, nhà trường đã triển khai học *Tuần sinh hoạt công dân* nhằm bồi dưỡng cho sinh viên lý tưởng, bản lĩnh, lòng yêu nước, tự hào dân tộc, khơi dậy niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng và con đường xã hội chủ nghĩa mà Đảng và Nhà nước ta đã lựa chọn. Nhờ khóa học này mà mỗi sinh viên thu nhận thêm tri thức về lĩnh vực chính trị, xã hội, đồng thời giúp sinh viên nhận thức về tình hình đất nước, những sự kiện xảy ra trên thế giới để họ có thể xác định quan điểm, thái độ, không để kẻ xấu lợi dụng, kích động, gây mất ổn định chính trị, xã hội.

Sinh viên đã thể hiện rất rõ mục đích, lý tưởng sống tốt đẹp. Đa số sinh viên cho rằng giá trị xã hội quan trọng nhất trong giai đoạn hiện nay là sống có lý tưởng hoài bão. Đồng thời nhiều sinh viên cũng coi trọng giá trị sống có ích cho xã hội, coi trọng lẽ sống công bằng, khẳng định vai trò của bản thân và sẵn sàng cống

hiến vì cộng đồng. Một số các giá trị khác như quyền lực và giàu có được đánh giá rất thấp. Khi được hỏi về xu hướng nào phổ biến trong sinh viên hiện nay có 66% sinh viên thích tham gia các hoạt động tình nguyện. Khi được phỏng vấn nhanh: “Bạn quan tâm tới những vấn đề nào hiện nay?” kết quả cho thấy sinh viên: “quan tâm đến tình hình chính trị của đất nước”, “phải tham gia bảo vệ đất nước khi yêu cầu” (93%), “phải có trách nhiệm làm cho đất nước giàu mạnh” (91%).

Nhiều sinh viên (58%) đã thể hiện mong muốn được đứng trong hàng ngũ của Đảng để có thể rèn luyện, trưởng thành và cống hiến nhiều hơn nữa cho xã hội. Hằng năm, Đảng ủy nhà trường đã phối hợp với Ban Thường vụ Đảng ủy khối cơ quan tỉnh mở lớp nhận thức về Đảng cho cán bộ, giảng viên, nhân viên và sinh viên tại trường. Qua các năm, đã có nhiều sinh viên ưu tú được cử đi học lớp nhận thức về Đảng và đã được kết nạp Đảng.

Năm học	Số lượng sinh viên được cử đi học lớp nhận thức về Đảng
2017	101
2018	79
2019	73

Năm học	Số lượng sinh viên được kết nạp Đảng
2017	26
2018	19
2019	19

(Nguồn: Văn phòng Đảng ủy Trường Đại học Hoa Lư)

Thứ hai, giáo dục đạo đức

Ngoài công tác giáo dục lý tưởng, nhà trường cũng chú trọng đến công tác giáo dục truyền thống cho sinh viên như: truyền thống tôn sư trọng đạo, truyền

thống hiểu học, truyền thống hiếu nghĩa, uống nước nhớ nguồn... nhằm giáo dục cho sinh viên sự hiểu biết và trân trọng, giữ gìn các giá trị văn hóa dân tộc.

Việc giáo dục đạo đức cho sinh viên cũng được gắn liền với việc giáo dục pháp luật. Sinh viên ngoài việc nắm bắt những nội qui, qui chế nhà trường còn cần có những hiểu biết cơ bản về pháp luật, về an toàn giao thông, phòng chống ma túy và các tệ nạn xã hội... Giáo dục cho sinh viên đạo đức và pháp luật có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, giúp họ vừa có ý thức tự giác, chủ động vừa nhận thức được những giới hạn cụ thể trong thái độ và hành vi của mình.

Giáo dục đạo đức cho sinh viên không thể chỉ ở việc tuân thủ thực hiện những qui tắc, chuẩn mực cứng nhắc. Nhà trường cũng có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc định hướng, giáo dục những kỹ năng “mềm” để sinh viên có thể xử lý các tình huống nảy sinh trong cuộc sống một cách tích cực nhất. Nhà trường cũng tạo những sân chơi lành mạnh, bổ ích cho sinh viên sinh hoạt, rèn luyện và phát triển toàn diện. Hàng năm, Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên đã tổ chức một số chương trình *Chào Tân sinh viên; Tôi là sinh viên; Tài năng sinh viên...* Các chương trình là những sân chơi bổ ích về âm nhạc, nghệ thuật, đồng thời thể hiện sự giao lưu, gắn kết giữa sinh viên các khóa; tạo thêm động lực cho các em sinh viên khi quyết định lựa chọn và học tập tại Trường Đại học Hoa Lư. Đồng thời, nhà trường cũng chú trọng bồi dưỡng thể lực để sinh viên có sức khoẻ tốt và đời sống tinh thần phong phú lành mạnh tạo tiền đề vật chất để sinh viên có thể hoàn thành tốt những nhiệm vụ khác như học tập, nghiên cứu và tham gia các hoạt động xã hội.

Thứ ba, giáo dục thông qua các hoạt động phục vụ cộng đồng

Các hoạt động kết nối và phục vụ cộng đồng được tổ chức thường niên gắn với các hoạt động như: *Chiến dịch mùa hè xanh, tiếp sức mùa thi, tổ chức các ngày lễ cho các em thiếu nhi, giúp đỡ đoàn viên, SV có hoàn cảnh khó khăn, hiến máu tình nguyện; Tặng quà các gia đình chính sách; Tặng quà học sinh vượt khó; Xây dựng nhà văn hóa thôn; Hỗ trợ công trình thấp sáng đường quê...*

Ngoài ra, Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên còn có nhiều chương trình thu hút sự tham gia của đông đảo các bạn sinh viên. Các hoạt động luôn phong phú, đa dạng và tạo sự lôi cuốn với người tham gia, tiêu biểu như: *Ủng hộ Quỹ hỗ trợ tìm kiếm mộ Liệt sỹ tỉnh Ninh Bình; Chương trình “Tết ấm tình thương” cho các cháu mắc bệnh hiểm nghèo; Tặng quà Mẹ Việt Nam anh hùng; Tặng quà học sinh có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn; Mua tấm nhân đạo; Tặng quà gia đình thương binh...* Có thể thấy, những phong trào, hành động, việc làm cụ thể của sinh viên đã tạo nên sự cộng hưởng tích cực giữa sinh viên tình nguyện với nhân dân địa phương và tạo được sự lan toả trong cộng đồng xã hội; qua đó thể hiện được ý thức trách nhiệm công dân và tình yêu đất nước luôn thường trực trong trái tim thế hệ trẻ.

Thứ tư, giáo dục ý thức chấp hành pháp luật cho sinh viên

Trong quá trình đào tạo, với việc tuân thủ các quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo, bám sát các văn bản luật và văn bản dưới luật về việc tăng cường công tác giáo dục pháp luật cho sinh viên trong các cơ sở giáo dục đào tạo, Nhà trường luôn quán triệt, lồng ghép tuyên truyền các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước và đặc biệt bổ sung kiến thức pháp luật cho người học... Nhà trường đưa vào chương trình đào tạo nhiều học phần như: Pháp luật Đại cương, Luật Kinh tế, Pháp luật Du lịch, Quản lý hành chính Nhà nước và quản lý ngành giáo dục và đào tạo... cho sinh viên theo các chuyên ngành đào tạo nhằm trang bị cho sinh viên không chỉ những tri thức về thế giới quan, phương pháp luận của chủ nghĩa Mác-Lê nin, Tư tưởng Hồ Chí Minh mà còn giúp sinh viên hiểu rõ các quan điểm của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước; từ đó sinh viên có sự tự tin, có bản lĩnh vững vàng khi ra trường.

2.1.2.3. Về phương pháp giáo dục

Trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội, nhà trường đã bám sát các văn bản quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo, của các cấp, các ngành có liên quan... Đã có sự phối kết hợp giữa các chủ thể trong giáo dục như: các khoa, phòng, ban, gia đình, nhà trường, xã hội, Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên... Song

song với việc tổ chức *Tuần sinh hoạt công dân* cho sinh viên năm thứ nhất, nhà trường còn chuyển tới sinh viên *thông tin đào tạo và sổ tay sinh viên*. Đây là những tài liệu bổ ích và cần thiết trong quá trình học tập của sinh viên. Nhóm tác giả thực hiện khảo sát cả về phía cán bộ, giảng viên và sinh viên với câu hỏi: “*Mức độ lồng ghép công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trong các giờ giảng được thực hiện như thế nào?*” cho thấy 27% giảng viên và 40% sinh viên đánh giá với mức độ *thường xuyên*. Điều này cho thấy cũng đã có sự lồng ghép nhất định trong việc giảng dạy nội dung kiến thức chuyên môn với việc giáo dục ý thức trách nhiệm cho sinh viên trong nhà trường.

Bên cạnh đó, nhà trường cũng có nhiều chính sách khuyến khích sinh viên trong học tập, rèn luyện như: tặng *học bổng* cho sinh viên đạt thành tích cao trong học tập và rèn luyện; *hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp đến năm 2025*. Ngoài ra sinh viên còn được tham gia một số hoạt động như: *Giao lưu khởi nghiệp, Ngày hội việc làm, tư vấn hướng nghiệp, Thanh niên với nghề nghiệp và việc làm...* Với câu hỏi: “*Mức độ thực hiện công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên thông qua các hoạt động ngoài giờ lên lớp ở Trường Đại học Hoa Lư được thực hiện như thế nào?*” 30% sinh viên và 33% giảng viên lựa chọn ở mức độ *thường xuyên*. Điều này cũng cho thấy, công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên không chỉ được thực hiện trong các hoạt động trong giờ lên lớp mà còn được thực hiện với các hoạt động ngoài giờ lên lớp, được thể hiện thông qua việc nhà trường đã tạo ra nhiều sân chơi bổ ích như *các chương trình tư vấn hướng nghiệp, giao lưu văn hóa, văn nghệ, thể dục thể thao; thành lập câu lạc bộ Tiếng Anh, câu lạc bộ nghề du lịch...* tạo môi trường để sinh viên có thể phát huy yếu tố tự giáo dục, tự rèn luyện của mình.

2.1.3. Một số tồn tại trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư

2.1.3.1. Về nhận thức

Trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên, một bộ phận sinh viên chưa nhận thức được đầy đủ và sâu sắc về vai trò của công tác này

trong việc giáo dục thế hệ trẻ. Với câu hỏi: *“Công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên có vai trò như thế nào?”* đã cho thấy: 20% sinh viên đánh giá công tác này ở mức độ bình thường và không quan trọng. Họ cho rằng, trong quá trình học chỉ chú ý đến việc học chuyên môn, có điểm số cao để ra trường dễ xin việc, do đó vấn đề bồi dưỡng ý thức trách nhiệm xã hội dường như bị xem nhẹ. Điều đó cho thấy, vấn đề giáo dục ý thức trách nhiệm cho sinh viên chưa được đánh giá đúng mức về vai trò và vị trí của nó.

2.1.3.2. Về nội dung giáo dục

Công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên mặc dù đã được triển khai ở nhiều lĩnh vực, tuy nhiên vẫn còn những điểm đáng bàn.

Thứ nhất, trong quá trình giáo dục vẫn nặng về đào tạo kiến thức chuyên môn gắn với từng chuyên ngành đào tạo; thời lượng chương trình chủ yếu là đào tạo về nội dung kiến thức. Với câu hỏi được khảo sát: *“Mức độ lồng ghép công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trong các giờ giảng được thực hiện như thế nào?”*, cho thấy có đến 60% giảng viên đánh giá ở mức độ bình thường và 21% giảng viên đánh giá ở mức độ không thường xuyên; Ngoài ra, một số môn học thuộc khối kiến thức đại cương có thể thực hiện lồng ghép công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên như các môn khoa học Mác – Lê nin, Tư tưởng Hồ Chí Minh, Pháp luật đại cương... chủ yếu được thực hiện ở trên lớp và theo từng tiết học, thiếu tính thực tế, do đó chưa thật sự hấp dẫn người học.

Thứ hai, công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cũng ít được thực hiện đối với các hoạt động ngoài giờ lên lớp, chủ yếu được thực hiện ở việc lồng ghép ở các hoạt động chung của nhà trường, vì thế chưa thật sự nổi bật và hiệu quả. Với câu hỏi: *“Mức độ thực hiện công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên thông qua các hoạt động ngoài giờ lên lớp ở Trường Đại học Hoa Lư được thực hiện như thế nào?”* 45% cán bộ, giảng viên và 47% sinh viên đánh giá ở mức độ không thường xuyên.

Thứ ba, mặc dù trong những năm qua, Trường Đại học Hoa Lư đã tích cực thực hiện các chỉ thị, Nghị quyết của Đảng, của Nhà nước về việc đẩy mạnh học

tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, tuy nhiên việc vận dụng đó chưa đạt được hiệu quả cao. Với câu hỏi được khảo sát ở cả giảng viên và sinh viên: *“Mức độ hiệu quả của việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên ở Trường Đại học Hoa Lư được thực hiện như thế nào?”*, có 15% giảng viên và 20% sinh viên đánh giá ở mức độ chưa hiệu quả.

Thứ tư, nội dung giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên còn chung chung, chưa được cụ thể hóa. Nhiều sinh viên còn mơ hồ, chưa định hướng được chính xác nhiệm vụ của bản thân ở hiện tại và tương lai. Thiết nghĩ, để sinh viên hiểu rõ về ý thức trách nhiệm xã hội thì cần phải có nội dung giáo dục cụ thể, chú trọng vào một số nội dung sau: giáo dục tinh thần yêu nước; niềm tin, lý tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng và con đường đi lên xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam hiện nay; giáo dục cho sinh viên các phẩm chất đạo đức như: khiêm tốn, thật thà, dũng cảm; giáo dục ý thức tôn trọng pháp luật, thực hiện đúng các quy định của nhà trường, của địa phương và của đất nước.

2.1.3.3. Về phương pháp giáo dục

Thứ nhất, sự phối kết hợp giữa 3 môi trường: gia đình, nhà trường và xã hội chưa được thật sự hiệu quả. Nhóm tác giả cũng đã khảo sát với cả cán bộ, giảng viên và sinh viên với câu hỏi: *“Công tác phối hợp giữa Trường Đại học Hoa Lư với gia đình và xã hội trong việc giáo dục ý thức trách nhiệm cho sinh viên nhà trường được thực hiện như thế nào?”* 18% cán bộ, giảng viên và 20% sinh viên đánh giá ở mức độ bình thường. Một mặt, nhiều sinh viên không đăng ký ở ký túc xá nên dẫn đến khâu quản lý sinh viên gặp khó khăn. Mặt khác, với sự phát triển của công nghệ thông tin, của các trang mạng xã hội như facebook, youtube, zalo... sinh viên sử dụng những tiện ích đó để bày tỏ cảm xúc và suy nghĩ của mình trong cuộc sống thường nhật, vì thế cũng gây ra những khó khăn nhất định trong khâu quản lý.

Thứ hai, Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên mặc dù đã tạo được một số sân chơi cho sinh viên, tuy nhiên chưa được phong phú, các chương trình thường được

tổ chức vào các ngày lễ lớn, do đó chưa thật sự theo sát với công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội.

Thứ ba, bên cạnh nhiều sinh viên tích cực, chủ động trong học tập và rèn luyện thì một số sinh viên vẫn chưa thật sự tích cực trong việc tham gia các hoạt động chính trị - xã hội, hoạt động cộng đồng và trong học tập. Để công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên đạt được hiệu quả, bên cạnh vai trò của các cán bộ, giảng viên; cần đặc biệt coi trọng đến vai trò của bản thân sinh viên – trong đó cần chú trọng phát huy yếu tố tự giáo dục, tự rèn luyện của sinh viên.

Từ một số tồn tại về ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên và công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên, cần có những giải pháp thiết thực để phát huy những ưu điểm và khắc phục những nhược điểm nhằm nâng cao hiệu quả công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh, góp phần đào tạo sinh viên trở thành những người vừa “hồng”, vừa “chuyên”.

2.2. Một số giải pháp chủ yếu nhằm nâng cao hiệu quả công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay

2.2.1. Về nhận thức

2.2.1.1. Tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng ủy, Ban Giám hiệu, các khoa, phòng, ban, Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên... trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên

Theo Hồ Chí Minh, mục đích của giáo dục là đào tạo ra những công dân hữu ích cho xã hội, góp phần đắc lực vào công cuộc xây dựng và phát triển đất nước. Giáo dục không chỉ có nhiệm vụ trang bị kiến thức, năng lực chuyên môn mà còn hình thành nhân cách cho người học. Vì vậy, công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư cần có sự tham gia của toàn bộ hệ thống từ Đảng ủy, Ban giám hiệu nhà trường, các khoa, phòng, ban và các tổ chức đoàn thể trong nhà trường. Đây cũng là một trong những biện pháp

quan trọng cần được áp dụng để nâng cao hiệu quả công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trong nhà trường.

Đảng ủy, Ban giám hiệu, Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên cần phải nhận thức rõ hơn về vai trò và tầm quan trọng của công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên, cần phải hiểu rõ giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cũng giống như giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên. Đó là một quá trình lâu dài, khó khăn, phức tạp và cần phải được thực hiện một cách thường xuyên, liên tục.

Đảng ủy, Ban Giám hiệu nhà trường cần tiếp tục quan tâm, sát sao trong chỉ đạo các hoạt động chuyên môn, trong quá trình dạy và học các môn đại cương và chuyên ngành, đồng thời tạo điều kiện cho các giảng viên và sinh viên được đi thực tế tại các địa phương, các doanh nghiệp, các cơ sở nông nghiệp, công nghiệp, các di tích văn hóa, di tích cách mạng và lịch sử... để gắn lý luận với thực tiễn trong nội dung các bài giảng, tăng tính thuyết phục, tính hấp dẫn hơn đối với sinh viên. Đồng thời, các Khoa, Phòng, Ban... cần có sự phối kết hợp một cách linh hoạt và mềm dẻo trong quá trình đánh giá kết quả rèn luyện, đánh giá các tiêu chí trong bình xét khen thưởng đối với sinh viên, tạo động lực cho các em trong học tập và phấn đấu. Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên cần nhận thức rõ vai trò quan trọng của mình trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên. Ý thức trách nhiệm xã hội của mỗi người chỉ có thể được hình thành, hoàn thiện thông qua quá trình giáo dục, đấu tranh rèn luyện trong tự giáo dục hàng ngày của mỗi sinh viên. Chính vì vậy, tính tự giáo dục của sinh viên còn được thể hiện rõ trong việc tích cực tham gia các hoạt động phong trào của Đoàn thanh niên, Hội Sinh viên và của các tổ chức khác phát động... Thông qua những hoạt động thực tiễn này sinh viên sẽ được rèn luyện và trưởng thành hơn rất nhiều, qua đó củng cố được niềm tin vào chính bản thân mình và có một bản lĩnh chính trị vững vàng trước mọi thử thách và khó khăn của cuộc sống, trước những kích động lôi kéo của các thế lực thù địch; có khả năng chống lại những luận điểm sai trái.

2.2.1.2. Nâng cao nhận thức của giảng viên, đặc biệt là giảng viên giảng dạy lý luận chính trị về tầm quan trọng của công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên

Trước hết, cần xác định và thống nhất nhận thức: Thế hệ trẻ là lực lượng xã hội to lớn, một trong những nhân tố quan trọng quyết định tương lai, vận mệnh dân tộc; là lực lượng chủ yếu đảm nhiệm trên nhiều lĩnh vực, nhiều công việc khó khăn, gian khổ đòi hỏi sự cống hiến và sáng tạo.

Sinh viên là những người trẻ tuổi, có những đặc điểm tâm lý riêng mang tính đặc thù, thường có sự biến đổi nhanh chóng về tâm lý, thích sự công bằng, ưa cái mới, có khả năng suy luận, sáng tạo, phân tích, thích được khẳng định mình... Tuy nhiên, do sự biến đổi nhanh về tâm lý nên sinh viên rất nhạy cảm, dễ bị tác động trước những sự thay đổi và có thể trở nên phiêu lưu, quá khích nếu không được định hướng một cách đúng đắn, thiếu ý thức rèn luyện, non kém về tư tưởng chính trị, chưa nhận rõ về tình hình nhiệm vụ chính trị trong thời kỳ mới, thiếu ý chí phấn đấu, sống thực dụng, vị kỷ, coi thường các giá trị nhân văn, kỷ cương đạo lý, ngại tham gia các hoạt động xã hội, ít hiểu biết pháp luật, thiếu tính tự giác, thiếu ý thức khắc phục khó khăn, thiếu trách nhiệm với gia đình và xã hội, không đủ bản lĩnh để vượt qua những cám dỗ của đời sống vật chất... dẫn đến lười biếng, buông thả, sa vào các tệ nạn xã hội. Tất cả những điều đó đã ảnh hưởng đến những quan niệm đạo đức, lối sống, lý tưởng sống của một bộ phận sinh viên. Chính vì thế công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trong giai đoạn hiện nay trở thành một nhiệm vụ hết sức quan trọng và cấp thiết, đây là nhiệm vụ chung, trong đó có vai trò quan trọng của các giảng viên, đặc biệt là các giảng viên giảng dạy lý luận chính trị. Các giảng viên giảng dạy lý luận chính trị cần nhận thức sâu sắc được rằng: việc giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên thông qua các bài giảng trong quá trình lên lớp là một trong những phương pháp hữu hiệu để sinh viên hình thành được thế giới quan, nhân sinh quan đúng đắn, hình thành những phẩm chất cao đẹp, trở thành những con người ưu tú có lý

tưởng, có đạo đức, có kỷ luật, có văn hoá đáp ứng với sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa hiện nay.

2.2.1.3. Nâng cao nhận thức của sinh viên về tầm quan trọng của việc giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội đối với bản thân họ

Trong những năm tới, tình hình thế giới và khu vực bên cạnh mặt thuận lợi là cơ bản cũng có nhiều diễn biến phức tạp, khó lường. Nhân loại đang bước vào Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư với hàng loạt những đột phá khoa học và tiến bộ công nghệ, dự báo sẽ tạo những biến chuyển sâu sắc và toàn diện trong đời sống xã hội, thúc đẩy sự phát triển nhảy vọt trên nhiều lĩnh vực, tạo ra cả thời cơ và thách thức đối với mọi quốc gia. Ở trong nước, thế và lực, sức mạnh tổng hợp của đất nước tăng lên, uy tín quốc tế của Việt Nam ngày càng được nâng cao, tạo ra những tiền đề quan trọng để thực hiện nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Bối cảnh trong nước và quốc tế vừa tạo ra thời cơ thuận lợi, vừa mang đến những khó khăn, thách thức đối với sinh viên và công tác đoàn.

Đảng, Nhà nước và nhân dân luôn đặt niềm tin sâu sắc vào thế hệ trẻ. Với đặc tính trẻ trung, sôi nổi, năng động, sáng tạo, sức sôi nhiệt huyết, thanh niên Việt Nam, trong đó có sinh viên đã và đang chứng tỏ vai trò là rường cột của nước nhà, chủ nhân tương lai của đất nước, là lực lượng xung kích trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, một trong những nhân tố quyết định sự thành công của sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước và hội nhập quốc tế. Tuy nhiên, do chưa được trải nghiệm sống, sinh viên cũng là đối tượng thường bị các thế lực xấu, thù địch tiếp cận, lôi kéo, kích động, thực hiện âm mưu "diễn biến hoà bình" nhằm phá hoại sự nghiệp cách mạng của nước ta.

Bên cạnh những thuận lợi và thành tựu to lớn có ý nghĩa lịch sử của quá trình đổi mới, hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng của đất nước, chúng ta phải đối mặt với nhiều khó khăn, thách thức. Một bộ phận giới trẻ bị mất phương hướng; sống thiếu lý tưởng; lười học tập, lười lao động; ham chơi, đua đòi, ích kỷ; đề cao lối sống hưởng thụ; thiếu trách nhiệm với bản thân, gia đình và xã hội... Chính vì thế, sinh viên cần phải nhận thức sâu sắc được vai trò quan trọng của việc giáo dục

ý thức trách nhiệm xã hội đối với bản thân họ. Giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội giúp họ dần miễn dịch trước những tác động tiêu cực từ mặt trái của xã hội, giúp họ xác định rõ vị trí, vai trò của bản thân đối với gia đình, cộng đồng, xã hội. Từ đó, có ý thức hơn nữa trong quá trình phấn đấu để thực sự trở thành chủ nhân của xã hội. Nghị quyết Trung ương 7 khóa X về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH” nêu rõ: “Thanh niên là rường cột của nước nhà, chủ nhân tương lai của đất nước, là lực lượng xung kích trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, hội nhập quốc tế và xây dựng chủ nghĩa xã hội” [7, tr.7].

2.2.2. Về nội dung giáo dục

2.2.2.1. Tăng cường giáo dục một cách toàn diện; chú trọng giáo dục cả đức, trí, thể, mỹ cho sinh viên.

Tại Đại hội lần thứ II Hội Sinh viên Việt Nam ngày 7/5/1958, Hồ Chí Minh đã căn dặn thế hệ thanh niên, sinh viên: *“Thanh niên bây giờ là một thế hệ vẻ vang, thanh niên phải có đức, có tài. Thời đại của chúng ta bây giờ là thời đại vệ tinh nhân tạo, nghĩa là thời đại của khoa học phát triển rất mạnh, mỗi người lao động tốt đều có thể trở nên anh hùng (không phải anh hùng cá nhân). Vậy mong các cháu làm người thanh niên anh hùng trong thời đại anh hùng”*. Lời khuyên đó đồng thời cũng chính là lời nhắc nhở mỗi sinh viên phải không ngừng học tập, rèn luyện, phấn đấu để xây dựng đất nước.

Nghị quyết Ban chấp hành Trung ương lần thứ 4, khóa VII cũng chỉ rõ: “Sự nghiệp đổi mới có thành công hay không; đất nước ta bước vào thế kỷ 21 có xứng đáng trong cộng đồng thế giới hay không; đất nước Việt Nam có vững bước theo con đường xã hội chủ nghĩa hay không là tùy vào lực lượng thanh niên, việc bồi dưỡng rèn luyện thanh niên. Công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc, quyết định sự thành bại của cách mạng Việt Nam” [27, tr.82].

Do đó, xây dựng đội ngũ kế cận hội tụ đủ những phẩm chất và năng lực cần thiết có khả năng đáp ứng tốt yêu cầu phát triển ngày càng cao của xã hội đã trở thành nhiệm vụ quan trọng hàng đầu trong giai đoạn hiện nay.

Giai đoạn đại học là giai đoạn có nhiều biến đổi to lớn cả về tâm sinh lý cũng như khẳng định sự tích lũy tri thức và vốn sống. Sinh viên phải tự chủ động đưa ra các quyết định về thái độ, hành động và chịu trách nhiệm về bản thân thay vì nhận được sự chỉ bảo, bao bọc thường xuyên của gia đình. Sinh viên sẽ tiếp thu và tích lũy tri thức chuyên ngành, đồng thời mở rộng cơ hội, khả năng sáng tạo và phát huy những tiềm lực tri thức của mình, sống một cuộc sống mới chủ động hơn, xác lập các mối quan hệ xã hội, tham gia vào quá trình xã hội hoá.... Sứ mệnh này thuộc về nhà trường nhằm giúp cho sinh viên nhanh chóng thích ứng với cuộc sống mới ở môi trường đại học, từ đó tạo ra các tiền đề, nền tảng lành mạnh trong sự phát triển của họ sau này.

Nhà trường là chủ thể quan trọng trong giáo dục cho sinh viên. Nhà trường cần quan tâm chú trọng cả dạy chữ và dạy người. Trong quá trình giáo dục, cần trang bị cho sinh viên không chỉ những tri thức khoa học, tri thức chuyên môn mà cần giáo dục cho sinh viên nâng cao ý thức trách nhiệm xã hội, hướng tới đào tạo sinh viên vừa vững vàng với tri thức nghề nghiệp, vừa có ý thức trách nhiệm cao với xã hội, giáo dục sinh viên trở thành những con người phát triển toàn diện về đức, trí, thể, mỹ...

Để đạt được mục đích trên, công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên cần tập trung vào một số nội dung sau:

Về đạo đức: Hồ Chí Minh coi *“đạo đức là cái gốc của người cách mạng”* và Người dạy: *“thanh niên ta phải thấm nhuần tinh thần làm chủ nước nhà và phải trau dồi đạo đức cách mạng”*. Do đó, cần chú trọng giáo dục các giá trị sau:

Thứ nhất, giáo dục tinh thần yêu nước cho sinh viên.

Xây dựng và bảo vệ tổ quốc trong giai đoạn hiện nay là hai nhiệm vụ chiến lược đang đặt ra những yêu cầu về xây dựng con người mới có phẩm chất đạo đức, trình độ năng lực. Sinh viên chính là người chủ tương lai của đất nước, do vậy cần

phải tăng cường hơn nữa giáo dục tinh thần yêu nước, nâng cao ý thức xây dựng và bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên.

Trong xu thế hội nhập ngày càng sâu rộng, Việt Nam có nhiều cơ hội hơn trong phát triển kinh tế xã hội, nhưng mặt trái của xu thế hội nhập và nền kinh tế thị trường có những tác động tiêu cực đến đời sống xã hội và cả một bộ phận sinh viên các trường đại học. “Đã xuất hiện một số tư tưởng không đúng như: cho rằng đi theo chế độ xã hội nào cũng được, chỉ cần có kinh tế; hoặc cho rằng quá đề cao quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa chứ trên thực tế làm gì có chiến tranh...”[29]

Vì vậy, để giáo dục tinh thần yêu nước, nâng cao ý thức bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên trong thời kỳ mới, cần phải:

Một là, tăng cường giáo dục truyền thống ý thức bảo vệ Tổ quốc

Trong quá trình giảng dạy cần giáo dục cho sinh viên có nhận thức sâu sắc về truyền thống dựng nước đi đôi với giữ nước, kiên cường, bền bỉ đánh đuổi giặc ngoại xâm cứu nước của ông cha trong lịch sử. Trên cơ sở đó giúp sinh viên tự hào về truyền thống và phát huy giá trị đó trong thời đại ngày nay. Đây là, truyền thống quý báu được hình thành và phát triển gắn liền với quá trình dựng nước, giữ nước của ông cha. Vì thế, thế hệ sinh viên hôm nay phải biết trân trọng gìn giữ các phẩm chất cao đẹp đó, biến truyền thống yêu nước của dân tộc thành niềm tin, lý tưởng, lẽ sống.

Đồng thời, sinh viên phải nêu cao tinh thần trong đấu tranh với những tư tưởng xa rời truyền thống, những hiện tượng, hành vi làm phai nhạt phẩm chất người đoàn viên thanh niên. Từ đó xác định rõ trách nhiệm, nghĩa vụ của bản thân trong học tập, rèn luyện để trở thành người công dân có ích. Tăng cường giáo dục chủ nghĩa yêu nước, khơi dậy ở mỗi sinh viên tình yêu thương con người, yêu đất nước và dân tộc, tình cảm đó hoà quyện tạo thành ý thức bảo vệ Tổ quốc.

Hai là, cần nắm vững quan điểm của Đảng về bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới

Trong giáo dục, phải bảo đảm sinh viên hiểu rõ bảo vệ Tổ quốc Việt Nam trong thời kỳ mới không chỉ là bảo vệ lãnh thổ, biên giới, hải đảo, vùng trời, vùng biển mà còn là bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa, bảo vệ Đảng, Nhà nước, nhân dân; bảo vệ kinh tế, văn hóa dân tộc, sự nghiệp đổi mới, lợi ích quốc gia, dân tộc. Bảo vệ an ninh quốc gia không chỉ an ninh chính trị mà còn là an ninh kinh tế, an ninh văn hóa, an ninh tư tưởng, an ninh xã hội. Bảo vệ Tổ quốc không chỉ đối phó hành động vũ trang xâm lược từ bên ngoài mà còn đặc biệt coi trọng việc xây dựng và giữ vững bên trong, đối phó những thủ đoạn phi vũ trang của kẻ địch. Sức mạnh bảo vệ Tổ quốc không chỉ là riêng sức mạnh của lực lượng vũ trang mà là sức mạnh tổng hợp của quốc gia và chế độ, lấy sức mạnh chính trị, tinh thần, kinh tế, khoa học công nghệ của đất nước làm cơ sở để kết hợp và phát huy sức mạnh thời đại vào sự nghiệp củng cố quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội.

Sinh viên cũng cần nhận thức rõ vấn đề đối tác, đối tượng. Theo đó, đối tượng của cách mạng Việt Nam là những ai chống phá sự nghiệp bảo vệ độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc Việt Nam, chế độ XHCN mà nhân dân ta đang xây dựng, sự nghiệp đổi mới toàn diện đất nước theo định hướng XHCN và đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước; là những người chống phá lợi ích quốc gia, dân tộc của Việt Nam, sự ổn định chính trị, trật tự, an toàn xã hội; chống phá nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc và môi trường hòa bình để phát triển đất nước của dân tộc ta.

Ba là, nhận rõ âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch

Đảng ta xác định: "Chủ động ngăn chặn, làm thất bại mọi âm mưu, hoạt động chống phá của các thế lực thù địch và sẵn sàng ứng phó với các mối đe dọa an ninh phi truyền thống mang tính toàn cầu, không để bị động, bất ngờ trong mọi tình huống". Trong bối cảnh quốc tế mới, các thế lực thù địch thường xuyên thay đổi chiến lược và phương thức chống phá cách mạng nước ta, với chiến lược "diễn biến hoà bình", bạo loạn lật đổ.

Chủ nghĩa đế quốc và các thế lực thù địch luôn tìm mọi cách để chống phá, mua chuộc, dụ dỗ, sử dụng các phương tiện thông tin đại chúng tuyên truyền, nói xấu Đảng và Nhà nước, xuyên tạc chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng.

Việc nhận thức rõ âm mưu của kẻ thù là hết sức cần thiết, giúp cho sinh viên có tinh thần cảnh giác cách mạng, sức đề kháng tốt, sẵn sàng bảo vệ Đảng, nhà nước, nhân dân và chế độ xã hội chủ nghĩa, bảo đảm cho độc lập dân tộc và toàn vẹn lãnh thổ được vững chắc.

Thứ hai, giáo dục cho sinh viên các phẩm chất: khiêm tốn, thật thà, dũng cảm.

Đây là một trong năm điều Bác Hồ dạy; ngay từ nhỏ ở trên ghế nhà trường sinh viên đã thấm nhuần lời dạy của Bác. Đó là các phẩm chất cần thiết của sinh viên nói chung và sinh viên Trường Đại học Hoa Lư nói riêng.

Khiêm tốn là không khoe khoang, tự cao, tự đại; không tự cho mình là giỏi. Khiêm tốn giúp mỗi sinh viên có ý thức học hỏi, vươn lên trong học tập và rèn luyện. Trong điều kiện hiện nay, với sự phát triển của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, sự phát triển mạnh mẽ của khoa học – công nghệ, của trí tuệ nhân tạo; nếu sinh viên tự bằng lòng với những gì mình có, không nỗ lực vươn lên trong học tập để tiếp thu những cái mới, cái tiến bộ... thì sẽ dễ bị tụt hậu, bị đào thải. Vì vậy, trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên, nội dung này cần được hết sức coi trọng.

Thật thà là trung thực, ngay thẳng, không lừa người, dối mình.

Trong quá trình học tập và rèn luyện cũng như trong cuộc sống, nhiều sinh viên còn có những biểu hiện gian lận, thiếu trung thực... Quan niệm “thẳng thắn, thật thà thường thua thiệt” đang trở thành triết lý cuộc sống của giới trẻ. Những nhận thức lệch chuẩn này cần được uốn nắn, sửa chữa thông qua giáo dục ở cả 3 môi trường: gia đình, nhà trường và xã hội. Trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên, cần phải cho sinh viên nhận thức rõ rằng: những biểu hiện như gian lận trong thi cử, lừa thầy dối bạn... là những biểu hiện trái với lòng

trung thực... Suy cho cùng, các hành vi đó đều xuất phát từ động cơ muốn có được sự thừa nhận, đánh giá cao hơn so với khả năng thực tế của họ. Vì vậy, để được tập thể suy tôn, để chứng minh năng lực thật sự của mình, mỗi sinh viên cần phải cố gắng nhiều hơn nữa để trau dồi phẩm chất đạo đức và vươn lên lĩnh hội những tri thức mới bằng chính phẩm chất, năng lực thật sự của mình.

Dũng cảm là không sợ khó khăn, gian khổ, luôn hăng hái đi đầu trong mọi công việc. Trong điều kiện hiện nay, dũng cảm là tinh thần dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm về những việc mình làm. Trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên, cần phải làm rõ để sinh viên nhận thức được: rèn luyện tính dũng cảm, sinh viên cần phải tích cực đi đầu và tham gia trong các phong trào, các cuộc vận động phòng chống tệ nạn xã hội, tham nhũng, đấu tranh chống lại những thói hư, tật xấu, những biểu hiện gian lận trong học tập và rèn luyện... góp phần làm lành mạnh hóa môi trường học đường và xã hội.

Thứ ba, giáo dục cho sinh viên ý thức tôn trọng pháp luật

Để công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội đi vào chiều sâu và có chất lượng tốt, cần chú trọng phổ biến, giáo dục ý thức chấp hành pháp luật cho sinh viên.

Sau hơn 20 năm thực hiện công cuộc đổi mới do Đảng ta đề xướng và lãnh đạo, chúng ta đã đạt được những thành tựu hết sức to lớn, đã đưa đất nước vượt qua được thời kỳ khủng hoảng kinh tế - xã hội, giữ vững ổn định chính trị, giải quyết một cách có hiệu quả những vấn đề cấp bách về kinh tế - xã hội. Nhưng một thực tế đáng buồn là cùng với sự phát triển về kinh tế - xã hội, đời sống ngày càng được nâng cao, thì tình trạng vi phạm pháp luật ngày càng tăng cả về số lượng và mức độ nghiêm trọng. Trong đó, một số lượng không nhỏ các vụ vi phạm pháp luật do sinh viên gây ra. Nguyên nhân cơ bản vẫn là do ý thức pháp luật của một bộ phận sinh viên còn hạn chế. Vì cũng cần phải nhấn mạnh rằng, đã có một thời gian dài, công tác tuyên truyền, giáo dục pháp luật chưa được chú trọng đúng mức, thậm chí nhiều nơi, nhiều lúc buông lỏng. Sự coi nhẹ và thiếu năng động trong công tác tuyên truyền giáo dục pháp luật cho sinh viên là một trong những nguyên

nhân dẫn đến tình trạng số lượng sinh viên vi phạm pháp luật và kỷ cương ngày càng tăng. Điều đó đã đặt ra sự cần thiết phải nhận thức được ý nghĩa quan trọng mang tầm chiến lược của công tác tuyên truyền phổ biến và giáo dục ý thức pháp luật trong công tác giảng dạy ở trường đại học hiện nay. Trong một thời gian khá dài, chúng ta mới chỉ chú trọng bồi dưỡng truyền thụ cho thế hệ trẻ những kiến thức khoa học, mà chưa chú ý đúng mức đến kiến thức pháp luật và kỹ năng sống. Sự thiếu đồng bộ trong công tác giáo dục đã dẫn đến hậu quả nghiêm trọng là ý thức pháp luật của quần chúng – trước hết là lớp người trẻ tuổi – chưa cao, dẫn đến tình trạng phạm tội ở lớp người này xảy ra nghiêm trọng, chiếm tỷ lệ cao trong tổng số người phạm pháp và đang có xu thế ngày càng tăng, trong số đó có nhiều trường hợp do kém hiểu biết pháp luật mà dẫn đến phạm tội. Vì vậy, trong tình hình hiện nay việc nâng cao ý thức pháp luật cho mọi thành viên trong xã hội, đặc biệt là đối với sinh viên được đặt ra như là một tất yếu khách quan. Sinh viên nhìn chung là tầng lớp xã hội tiên bộ, được trang bị hệ thống kiến thức tương đối toàn diện, là những người rất năng động, có khả năng sáng tạo, tích cực, nhạy bén trong học tập nghiên cứu cũng như trong các quan hệ xã hội. Tuy vậy, sinh viên còn có những hạn chế, nhược điểm là nhân cách chưa hoàn chỉnh, nông nổi, bồng bột, dễ bị kích động, khó kiềm chế, đôi khi tự cao, tự mãn, thích tự do phóng khoáng, hay đua đòi và đặc biệt là hiểu biết về pháp luật chưa toàn diện và sâu sắc.

Chính vì thế nâng cao ý thức pháp luật cho sinh viên là một vấn đề quan trọng quyết định đến việc thực hiện thành công nhiệm vụ quản lý nhà nước bằng pháp luật, xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa trong giai đoạn hiện nay. Đặc biệt sinh viên là người chủ tương lai của đất nước, là nguồn nhân lực chính trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Bởi vậy, đòi hỏi các em phải có ý thức pháp luật cao, là động lực chính, góp phần giữ gìn trật tự, kỷ cương của đất nước và góp phần vào việc xây dựng xã hội công bằng, dân chủ văn minh. Và việc nâng cao ý thức pháp luật cho sinh viên cũng góp phần vào việc xây dựng một lý tưởng sống cao đẹp cho sinh viên Việt Nam trong thời kỳ đổi mới.

Về tri thức: Giáo dục để sinh viên có ý thức vươn lên, tích cực lĩnh hội những tri thức mới trong học tập.

Học tập là một trong những cách thể hiện trách nhiệm của bản thân mỗi sinh viên đối với sự phát triển của đất nước. Học tập là quá trình sinh viên được trang bị kiến thức và kỹ năng cần thiết cho công việc sẽ đảm nhận trong tương lai. Vì thế, học tập tốt hôm nay là tiền đề tốt cho sự phát triển của đất nước ngày mai. Để học tập tốt, sinh viên Trường Đại học Hoa Lư phải có ý thức tự giác trong quá trình học tập, đó là tiền đề quan trọng để có kết quả học tập tốt. Giáo dục ý thức học tập, nâng cao tinh thần hiếu học giúp sinh viên nâng cao trình độ chuyên môn của mình.

Hiếu học là truyền thống tốt đẹp của dân tộc mà sinh viên ngày nay cần kế thừa, phát huy. Tinh thần hiếu học thể hiện ở sự khiêm tốn, ham học hỏi, học ở mọi lúc, mọi nơi, mọi người và tự học để nâng cao trình độ. Đó vừa là quyền lợi nhưng đồng thời là nhiệm vụ của mỗi sinh viên. Mục đích của việc học là nhằm nâng cao vốn hiểu biết của bản thân, có tri thức chuyên môn, biết vận dụng có hiệu quả những tri thức đã học vào cuộc sống nhằm làm giàu cho bản thân, gia đình và xã hội. Do đó, ngoài năng lực chuyên môn, sinh viên Trường Đại học Hoa Lư cần có bản lĩnh chính trị vững vàng, vì vậy, sinh viên cần phải tích cực học tập các môn học, trong đó có các môn khoa học Mác – Lê nin, Tư tưởng Hồ Chí Minh để hiểu rõ con đường phát triển đất nước, hiểu rõ hơn về trách nhiệm của bản thân đối với sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước.

Về thể chất: chú trọng giáo dục thể chất cho sinh viên.

Ngày 27/3/1946 trên báo Cứu quốc, Hồ Chí Minh có bài viết với nhan đề “*Sức khỏe và thể dục*”, Người khẳng định: “*giữ gìn dân chủ, xây dựng nước nhà, gây đời sống mới, việc gì cũng cần có sức khỏe mới làm thành công. Mỗi một người dân mạnh khỏe, tức là cả nước mạnh khỏe. Vậy nên tập luyện thể dục là bổn phận của mỗi người yêu nước*”.

Giáo dục thể chất trong trường học là nội dung quan trọng, góp phần rèn luyện thể lực cho học sinh, từ đó nâng cao tính tự giác, chủ động rèn luyện, giúp

các em đảm bảo sức khỏe cho hoạt động học tập và phát triển thể lực, góp phần đào tạo con người toàn diện đáp ứng yêu cầu xây dựng và phát triển đất nước.

Nghị quyết số 08/NQ-TW về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, tạo bước phát triển mạnh mẽ về thể dục thể thao đến năm 2020 đã nhấn mạnh: "Thực hiện tốt giáo dục thể chất theo chương trình nội khóa; phát triển mạnh các hoạt động thể thao của học sinh, sinh viên, bảo đảm mục tiêu phát triển thể lực toàn diện và kỹ năng vận động cơ bản của học sinh, sinh viên và góp phần đào tạo năng khiếu và tài năng thể thao" và đề công tác giáo dục thể chất cũng như thể thao trong trường học đạt hiệu quả cần phải: "Đổi mới chương trình và phương pháp giáo dục thể chất, gắn giáo dục thể chất với giáo dục ý chí, đạo đức, giáo dục quốc phòng, giáo dục sức khỏe và kỹ năng sống của học sinh, sinh viên. Đãi ngộ hợp lý và phát huy năng lực đội ngũ giáo viên thể dục hiện có, mở rộng và nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giáo viên, hướng dẫn viên thể dục cho trường học; củng cố các cơ sở nghiên cứu khoa học về tâm sinh lý lứa tuổi và thể dục, thể thao trường học".

Do đó trong công tác giáo dục, đào tạo thế hệ trẻ bên cạnh vấn đề giáo dục tri thức, đạo đức, lý tưởng... cần chú trọng giáo dục thể chất, nâng cao sức khỏe cho sinh viên. Trong những năm qua, nhà trường đã có nhiều hoạt động thiết thực nhằm chú trọng giáo dục thể chất cho sinh viên như: *Khám sức khỏe cho sinh viên khóa mới, tổ chức các chương trình giao lưu về thể dục thể thao...* Tuy nhiên cần có sự phối hợp tốt hơn nữa giữa nhà trường với các tổ chức khác để tạo ra nhiều phong trào thể dục thể thao hơn nữa để nâng cao thể chất cho sinh viên.

2.2.2.2. Giáo dục cho sinh viên sống có lý tưởng, có niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng

Tạo dựng niềm tin cho sinh viên vào sự lãnh đạo sáng suốt của Đảng, vào thực tiễn cách mạng ngày càng tốt đẹp của dân tộc là một trong những nội dung quan trọng trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên. Chỉ khi nào sinh viên có niềm tin vững chắc vào con đường cách mạng thì họ mới xác định được mục đích của cuộc sống, tạo ra động cơ đúng đắn cho họ ngày càng

hăng say học tập, nghiên cứu và hoạt động. Từ đó biến niềm tin thành sức mạnh cá nhân và hành động cụ thể để cống hiến cho xã hội và đất nước.

Phần lớn sinh viên Trường Đại học Hoa Lư đều có ý thức trách nhiệm xã hội tốt, tuy nhiên một bộ phận sinh viên cũng thể hiện ý thức trách nhiệm xã hội chưa tốt. Vì vậy, việc giáo dục, bồi dưỡng niềm tin, xây dựng ước mơ, hoài bão cho sinh viên là công tác vừa cấp bách, vừa lâu dài. Cuộc sống chỉ thật sự có ý nghĩa khi con người biết tự đặt ra cho mình lý tưởng sống để theo đuổi thực hiện. Sống mà không có mục đích, lý tưởng là sống hoài, sống phí. Lý tưởng tiếp thêm sức mạnh cho con người để có nghị lực vươn lên trong cuộc sống.

Tại cuộc đối thoại với 10.000 thanh niên sáng ngày 12/12/2019, Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Xuân Phúc đã nêu rõ, “các bạn hãy có niềm tin vào đất nước, vào Đảng, vào chế độ của chúng ta”, không có niềm tin, chúng ta không bao giờ thành công. Và thanh niên cần có khát vọng cống hiến xây dựng đất nước giàu mạnh, hùng cường, sánh vai với các cường quốc năm châu. “Hãy là những tinh hoa, đi đầu trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc thân yêu” [30].

Trong thời đại ngày nay, mỗi sinh viên cần hiểu rằng, sống có lý tưởng, một mặt phải trân trọng và bảo vệ nền độc lập của Tổ quốc, bởi đó là thành quả được đổi bằng biết bao mồ hôi và xương máu của các thế hệ cha ông trong dựng nước và giữ nước. Mặt khác sinh viên phải dốc lòng học tập, rèn luyện để góp sức mình thực hiện thành công sự nghiệp đổi mới, đưa đất nước tiến những bước vững chắc trong quá trình hội nhập, phát triển trong bối cảnh toàn cầu hóa. Họ hiểu muốn củng cố và bảo vệ nền độc lập tự do của dân tộc chỉ có một con đường duy nhất đúng là đưa đất nước tiến lên chủ nghĩa xã hội. Sinh viên có nhiều hoài bão, dám nghĩ, dám làm, sẵn sàng vượt qua mọi thử thách, cống hiến sức lực và trí tuệ của mình cho mục đích cao cả. Nhưng ở họ vẫn còn nhiều hạn chế, tuổi đời còn trẻ, kinh nghiệm cuộc sống còn ít... vì vậy, trong thực tế nhiều lúc suy nghĩ và hành động còn bông bột. Do đó, cần phải giáo dục, hướng dẫn sinh viên hình thành lý tưởng cao đẹp, biết biến lý tưởng thành hiện thực, biết cụ thể hóa lý tưởng sống vào trong cuộc sống lao động, học tập và sinh hoạt; đặt trọn niềm tin của mình vào

sự lãnh đạo của Đảng, kiên định theo những chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, có ý thức tự giác tham gia các phong trào do Đoàn thanh niên và Hội sinh viên phát động; tự giác rèn luyện, tu dưỡng đạo đức, sống có niềm tin và hoài bão vào lý tưởng xã hội chủ nghĩa; đồng thời xác định được trách nhiệm của mình đối với sự nghiệp cách mạng của đất nước. Lý tưởng, niềm tin không hình thành tự phát mà phải thông qua giáo dục, được xây dựng trên cơ sở giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên.

2.2.2.3. Giáo dục để sinh viên biết cống hiến và hy sinh trong quá trình xây dựng và phát triển đất nước

Từ khi ra đời, mỗi chúng ta đều ít nhiều được thừa hưởng những thành quả cả về vật chất, tinh thần mà các thế hệ đi trước đã tạo dựng. Hiểu một cách đơn giản, hưởng thụ là đón nhận, nhận về những điều tốt đẹp mà mình mong muốn, khao khát. Mỗi người có một cách hưởng thụ khác nhau, song bản chất đều là cho phép mình thỏa mãn nhu cầu, sở thích cá nhân.

Ngược lại với hưởng thụ là cống hiến, đó là dâng tặng, là cho đi, cũng có thể hiểu là một sự hy sinh về thời gian, công sức, tình cảm của bản thân cho người khác hay cho tập thể, cho công việc. Cống hiến và hưởng thụ giống như hai mặt biện chứng của cặp khái niệm “cho” và “nhận”, phản ánh một quy luật tất yếu của đời sống xã hội. Hưởng thụ và cống hiến là hai mặt quyền lợi và trách nhiệm ràng buộc lẫn nhau mà mỗi người cần phải có, tạo nên sự phát triển chung của xã hội.

Trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội, cần phải giáo dục để sinh viên hiểu rằng: Nếu chỉ tìm mọi cách để hưởng thụ, mỗi người sẽ nghĩ đến hưởng lạc, lạc thú mà quên nghĩa vụ đóng góp, dựng xây của mình đối với cộng đồng. Nếu cứ như vậy, dần dần sẽ trở thành người lười lao động, ích kỷ, chỉ nghĩ đến bản thân, từ đó hình thành thói ỷ lại, dựa dẫm, vô trách nhiệm với gia đình, xã hội. Tìm mọi cách để hưởng thụ là biểu hiện của lối sống gấp, ích kỷ, hẹp hòi. Ngược lại, cống hiến là hành động nỗ lực không ngừng để góp sức mình vào sự phát triển của xã hội. Tìm mọi cách để cống hiến là lý tưởng đẹp đẽ, hành động cao cả đáng được ngợi ca, góp phần nâng cao giá trị của mỗi cá nhân trong đời

sống. Đó là cách để mỗi chúng ta sống có ích hơn, có ý nghĩa hơn và để được xã hội tôn vinh.

Mặt khác, cần giáo dục để sinh viên nhận thức được rằng: Con người có cống hiến và cũng có quyền được hưởng thụ với nhiều cách thức khác nhau, tùy theo nhu cầu, sở thích, khả năng, điều kiện của bản thân. Hưởng thụ sẽ giúp chúng ta tái sản xuất sức lao động, từ đó có thể cống hiến được nhiều hơn và tốt hơn cho cộng đồng. Song mỗi người cần phải cân đối hài hòa giữa cống hiến và hưởng thụ. Thậm chí, trong những hoàn cảnh cụ thể, cần biết hy sinh hoặc chấp nhận những thiệt thòi để toàn tâm, toàn trí cho việc cống hiến.

Chính vì thế, trong giai đoạn hiện nay, đất nước ta đang trong quá trình đổi mới, hội nhập và phát triển, vì vậy mà sự cống hiến của các thế hệ, đặc biệt là thế hệ trẻ, trong đó có sinh viên là vô cùng quan trọng. Chính vì những lợi ích to lớn như vậy mà thế hệ trẻ phải biết cách gìn giữ và phát huy hơn nữa, cống hiến nhiều hơn nữa để giúp đất nước ngày càng phát triển.

2.2.3. Về phương pháp giáo dục

2.2.3.1. Nâng cao chất lượng giảng dạy các môn lý luận chính trị gắn với việc giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên

Theo Hồ Chí Minh, *“phải học tập chủ nghĩa Mác – Lê nin để vũ trang mình. Phải kiên quyết chống những khuynh hướng phản dân chủ, phản chủ nghĩa xã hội trong giới văn nghệ”* [20, tr.475]. Vì thế, để giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội có kết quả cao thì một trong những giải pháp cần thiết đó là nâng cao chất lượng giảng dạy các môn lý luận chính trị trong nhà trường. Điều đó, đòi hỏi:

Đối với giảng viên:

Giảng viên giảng dạy lý luận chính trị cần thường xuyên rèn luyện, chú trọng khơi dậy cho sinh viên sự hứng thú, yêu thích môn học, vận dụng những tri thức đã học vào trong quá trình học tập và cuộc sống. Đồng thời, trong quá trình giảng dạy, cần phải đặt biệt chú trọng tới việc giáo dục, bồi dưỡng cho sinh viên lý tưởng, tình cảm, niềm tin, ý thức trách nhiệm với xã hội; từ đó sinh viên ý thức được trách nhiệm trong học tập và cuộc sống. Cần có sự đổi mới về phương pháp

để phát huy sự tích cực, chủ động, sáng tạo của người học. Thông qua việc truyền đạt nội dung của các môn khoa học Mác - Lênin có thể tác động đến tư tưởng, tình cảm của sinh viên, từ đó lôi cuốn sinh viên say mê học tập hoặc cũng có thể là gây nên tình trạng sinh viên không muốn học môn khoa học này. Mặt khác, trong quá trình giáo dục cần tích cực đổi mới nội dung, hình thức, phương pháp bồi dưỡng, giáo dục cho sinh viên. Đặc biệt coi trọng kết hợp giữa lý thuyết và thực hành, lý luận đi kèm với thực tiễn, giảng đường gắn liền với cuộc sống và thực tiễn xã hội. Đề cao, khơi dậy tính tích cực, sáng tạo của sinh viên.

Thông qua những bài học thực tiễn về giá trị nhân văn của chủ nghĩa Mác – Lênin với mục tiêu giải phóng con người một cách triệt để nhất; thông qua giá trị nhân đạo trong tư tưởng Hồ Chí Minh và tinh thần, ý chí cách mạng sắt đá của Đảng Cộng sản Việt Nam để giáo dục chủ nghĩa nhân văn, nhân đạo cộng sản chủ nghĩa cho sinh viên, đó là chủ nghĩa nhân văn đấu tranh vì mục tiêu cao đẹp là giải phóng người lao động cần lao khỏi mọi sự áp bức, bóc lột đi tới xây dựng chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản tạo điều kiện để phát triển toàn diện con người. Xây dựng thế giới quan, nhân sinh quan cộng sản chủ nghĩa nhân văn, nhân đạo làm tăng sức chiến đấu của sinh viên chống lại sự hẹp hòi, ích kỷ. Đó cũng là cơ sở để nhận thức giá trị tốt đẹp của chế độ xã hội chủ nghĩa, lựa chọn giá trị sống, giá trị của lý tưởng đạo đức cách mạng đúng đắn.

Đối với sinh viên: Các môn khoa học Mác – Lê nin, Lịch sử Đảng cộng sản Việt Nam, Tư tưởng Hồ Chí Minh, Pháp luật đại cương... là các môn học thuộc khối kiến thức giáo dục đại cương. Với hệ thống tri thức của mình, các môn học này trực tiếp trang bị, bồi dưỡng cho sinh viên thế giới quan duy vật, tư duy biện chứng, xây dựng niềm tin khoa học vào chủ nghĩa Mác- Lê nin, vào đường lối chiến lược của Đảng và Nhà nước. Từ đó góp phần định hướng trong nhận thức và hoạt động thực tiễn cho sinh viên. Vì vậy, trong quá trình học tập, sinh viên cần phải nỗ lực vươn lên để lĩnh hội tri thức, đồng thời vận dụng những tri thức đã học được vào trong thực tiễn và cuộc sống, có ý thức trách nhiệm để trở thành công dân tốt, trở thành người chủ thật sự của nước nhà. Do đó, trong quá trình học tập,

sinh viên cần tích cực, chủ động tiếp thu kiến thức, đồng thời biết vận dụng linh hoạt những kiến thức đã học vào thực tiễn cuộc sống, đồng thời có thái độ tích cực, có niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng và chính sách pháp luật của Nhà nước.

2.2.3.2. Kết hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội trong việc giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên

Khi nói về sự cần thiết trong việc phối hợp gia đình, nhà trường và xã hội trong quá trình giáo dục thế hệ trẻ, Hồ Chí Minh khẳng định: *“Trẻ em trong như tấm gương, cái tốt dễ tiếp thu, cái xấu cũng dễ tiếp thu. Nếu nhà trường dạy tốt mà gia đình dạy ngược lại, sẽ có những ảnh hưởng không tốt đối với trẻ em và kết quả cũng không tốt. Cho nên muốn giáo dục các cháu thành người tốt, nhà trường, đoàn thể, xã hội, gia đình đều phải kết hợp chặt chẽ với nhau”* [21, tr.76,77].

Đồng thời, xuất phát từ quan điểm cách mạng là sự nghiệp của quần chúng, Hồ Chí Minh cho rằng giáo dục - đào tạo là sự nghiệp của toàn dân, do đó, Người đòi hỏi phải đặc biệt coi trọng sự phối hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội. Chỉ khi nhà trường, gia đình và xã hội cùng nhau phụ trách việc giáo dục - đào tạo thì kết quả của sự nghiệp giáo dục mới hoàn thành: *“Giáo dục trong nhà trường, chỉ là một phần, còn cần có sự giáo dục ngoài xã hội và trong gia đình để giúp cho việc giáo dục trong nhà trường được tốt hơn. Giáo dục trong nhà trường dù tốt mấy nhưng thiếu giáo dục trong gia đình và ngoài xã hội thì kết quả cũng không hoàn toàn”*[19,tr.591].

Để nâng cao hiệu quả công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay, một trong những phương pháp quan trọng là cần làm tốt công tác giáo dục ở gia đình, nhà trường và xã hội. Đồng thời, cần có sự phối hợp giữa 3 môi trường giáo dục trên nhằm tạo ra sức mạnh tổng hợp, tác động tích cực đến quá trình học tập, rèn luyện của sinh viên.

Mỗi môi trường đều có những ưu điểm nhất định, để những ưu điểm đó được phát huy một cách triệt để, cần phải có sự phối kết hợp với nhau. Do đó:

Thứ nhất, đối với gia đình: Gia đình là nơi nuôi dưỡng con người phát triển toàn diện, đồng thời là môi trường giáo dục đầu tiên và rất quan trọng đối với việc

hình thành và phát triển nhân cách cho mỗi con người. Sự giáo dục của gia đình giúp cho mỗi người có sự gắn kết đùm bọc, tình thương yêu và trách nhiệm giữa những người thân yêu với nhau. Điều này tạo nên nền tảng cơ bản xây dựng ý thức trách nhiệm xã hội cho mỗi con người. Để làm tốt công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho mỗi công dân nói chung và cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư nói riêng, cần phải:

Một là, phải quan tâm xây dựng văn hóa gia đình. Trong gia đình các thành viên cần phải ý thức đầy đủ trách nhiệm và bổn phận của mình, luôn quan tâm, giúp đỡ, động viên nhau. Thực tế đã chỉ ra rằng, gia đình no ấm, hòa thuận, hạnh phúc là môi trường tốt nhất cho quá trình hình thành và phát triển nhân cách của con cái. Ông bà, cha mẹ không chỉ là nơi nuôi dưỡng mà còn là những người thầy đầu tiên giáo dục con cháu, hướng các em tới những điều tốt đẹp và biết sống có trách nhiệm với bản thân, gia đình và xã hội.

Hai là, để nâng cao ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên, gia đình cần thường xuyên quan tâm đến con em mình, là tấm gương sáng cho con cái noi theo. Khi sinh viên đi học xa nhà, gia đình phải luôn quan tâm đến quá trình học tập và cuộc sống của các em, tìm hiểu và nắm bắt được tâm tư, nguyện vọng của các em để có những biện pháp động viên, giáo dục kịp thời.

Thứ hai, đối với nhà trường: Đảng ủy, Ban Giám hiệu, các khoa, phòng, ban... cần có sự quan tâm đặc biệt đến công tác tuyên truyền, giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên.

Hàng năm, nhà trường nên tổ chức cho sinh viên đi thực tế ở một số địa điểm trong và ngoài tỉnh gắn với nội dung các môn học đại cương và các môn học chuyên ngành. Từ đó, sinh viên sẽ có thêm những tư liệu trực tiếp, phong phú hơn, góp phần nâng cao chất lượng dạy và học. Đồng thời sau mỗi đợt tổ chức, nhà trường nên tổng kết, rút kinh nghiệm và bầu ra những cá nhân, tập thể hoạt động xuất sắc trong các hoạt động đó để khen thưởng, động viên khích lệ tinh thần sinh viên.

Trong quá trình giáo dục, cần phải có sự phối hợp tốt giữa các Khoa, Phòng, Ban... trong nhà trường. Mỗi thầy cô giáo phải là một tấm gương sáng về sự mẫu mực cho sinh viên noi theo.

Thứ ba, đối với xã hội: Xã hội có vai trò rất lớn trong giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội của mỗi sinh viên. Xã hội có vai trò định hướng các giá trị đạo đức, pháp luật cho sinh viên. Cần xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, nghiêm túc xử lý những hành vi vi phạm pháp luật ngoài xã hội; cần cộng đồng trách nhiệm để giáo dục sinh viên trở thành những người có ích cho xã hội.

2.2.3.3. Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên cần đổi mới và đa dạng hóa các hình thức giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trong nhà trường

Tại Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ II (tháng 10/1956), Hồ Chí Minh đã dạy: *“Đoàn Thanh niên là một tổ chức giúp Đảng giáo dục thanh niên nên mọi đoàn viên phải gương mẫu học tập chính trị, văn hóa, nghề nghiệp để tiến bộ mãi, để sẵn sàng trở thành cán bộ tốt, đảng viên tốt. Muốn giáo dục thanh niên, điều trước tiên là phải tập hợp họ lại trong tổ chức”* [23, tr.163]. Từ đó, Hồ Chí Minh khẳng định: *“Các tổ chức thanh niên có vai trò rất quan trọng trong việc phải nghiên cứu tìm ra những hình thức, phương pháp thích hợp để tổ chức, giáo dục thanh niên một cách rộng rãi và vững chắc”* [23, tr.164].

Thứ nhất, với chức năng là trường học xã hội chủ nghĩa của thanh niên, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Sinh viên... phải đổi mới tư duy, khắc phục bệnh giáo điều và chủ nghĩa kinh nghiệm, xây dựng phong cách và lối sống công nghiệp, hướng tới các giá trị của xã hội hiện đại văn minh; có nhiều mô hình, câu lạc bộ, hình thức hoạt động để thu hút đoàn viên, thanh niên tham gia; chủ động góp sức vào công cuộc xây dựng, chinh đồn Đảng, đổi mới, nâng cao chất lượng hoạt động của hệ thống chính trị, xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của dân, do dân, vì dân. Đó là hoạt động tham chính đầy trách nhiệm của sinh viên, của tổ chức đoàn; thông qua đó, đoàn viên, sinh viên tự rèn luyện mình về ý thức và bản lĩnh chính trị, từ đó sinh viên thấm nhuần ý thức trách nhiệm xã hội hơn.

Thứ hai, Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên nên tổ chức các buổi nói chuyện chuyên đề về giáo dục ý thức pháp luật cho sinh viên trong nhà trường. Tuyên truyền, vận động sinh viên không tham gia vào các trang mạng xấu, không lảnh mạnh; luôn cẩn trọng khi sử dụng các trang mạng xã hội như facebook, youtube, zalo... Cần thường xuyên tổng kết, rút kinh nghiệm công tác giáo dục đã đặt ra, phát hiện và đẩy mạnh việc nhân rộng các mô hình, hình thức giáo dục có hiệu quả cao. Ngoài ra có thể tổ chức các buổi xem phim lịch sử, hay về cuộc đời, sự nghiệp cách mạng của Hồ Chí Minh hoặc tổ chức các buổi tham quan thực tế các bảo tàng, các di tích lịch sử. Từ những tình cảm, xúc động, sự cảm phục sẽ bồi đắp cho các em tình yêu thương con người, tình yêu quê hương, đất nước và ý thức bảo vệ đất nước.

Thứ ba, Đoàn Thanh niên, Hội sinh viên của nhà trường cần đẩy mạnh hơn nữa vai trò của mình trong việc nâng cao ý thức pháp luật của sinh viên. Thường xuyên tổ chức các cuộc thi tìm hiểu pháp luật, các cuộc thi về an toàn giao thông, phòng chống ma túy thông qua hình thức sân khấu hóa và được các cơ quan thông tin: đài, báo của trường quảng cáo, truyền thông rộng rãi, thường xuyên sẽ tác động trực tiếp và hiệu quả đến nhận thức, tình cảm đối với pháp luật của đông đảo sinh viên. Bên cạnh việc đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục, cần phải hướng dẫn, tổ chức sinh viên đấu tranh, lên tiếng chống lại những tiêu cực nhằm góp phần lành mạnh hóa môi trường xã hội.

2.2.3.4. Phát huy ý thức tự giáo dục, tự rèn luyện của sinh viên, thực hiện phương pháp nêu gương

Xuất phát từ sự nhìn nhận mặt tốt trong con người, nhất là đối với thanh niên, lớp người có nhiều khả năng tiếp cận nhanh và có nguyện vọng vươn tới cái đẹp trong cuộc sống, Hồ Chí Minh rất chú trọng nhắc nhở cán bộ, đảng viên phải biết kết hợp cả hai mặt giáo dục và tự giáo dục. Bác khuyên thanh niên phải luôn “*tự cải tạo để tiến bộ mãi*” [23, tr.199]. Do đó, để công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên đạt được hiệu quả cao cần chú trọng đến yếu tố tự giáo dục, tự rèn luyện của sinh viên.

Tự giáo dục là quá trình mà trong đó sinh viên phải tự hoàn thiện, tự biến đổi, tự thích nghi với môi trường và điều kiện sống; là khả năng sinh viên phải biết tự điều chỉnh các hành vi của mình cho phù hợp với các quy định của xã hội. Muốn tự giáo dục thành công, sinh viên phải có ý thức tự giác cao, phải luôn vươn lên, kiên quyết đấu tranh với những thói hư, tật xấu của bản thân. Sinh viên cần phải tham gia mạnh mẽ hơn nữa trong các phong trào như: “Thanh niên lập nghiệp”; “Tuổi trẻ giữ nước”; “Thi đua tình nguyện xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”; “Tuổi trẻ sáng tạo”... Đó vừa là sân chơi, vừa là cơ hội để sinh viên phát huy sức trẻ, phát huy yếu tố tự giáo dục, tự rèn luyện của mình.

Mặt khác cũng cần xây dựng nhiều gương điển hình về người tốt, việc tốt để từ đó phát huy được yếu tố tự giáo dục, tự rèn luyện của sinh viên. Cần đẩy mạnh học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh.. Thực tiễn cho thấy, tuyệt đại đa số thanh niên (trong đó có sinh viên) hiện nay luôn khát khao được sống, cống hiến theo mẫu hình nhân cách lớn mà họ ngưỡng mộ, như: Hồ Chí Minh, Võ Nguyên Giáp,... Vì vậy, các cấp, các ngành, các tổ chức cần đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục để sinh viên nhận thức sâu sắc giá trị to lớn của tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh; Đặc biệt là *Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh*.. tổ chức, hướng cho họ học tập và làm theo bằng những nội dung cụ thể, thiết thực. Lẽ sống của sinh viên ngày nay là sống, làm việc theo tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh, mà trước hết là học tập và làm theo tư tưởng, phương pháp, phong cách của Người. Đó là niềm tin khoa học đối với mục tiêu lý tưởng, độc lập dân tộc và CNXH; là việc thực hành đạo đức cách mạng: “cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư”; toàn tâm, toàn ý vì dân, vì nước, đấu tranh không khoan nhượng với chủ nghĩa cá nhân - giặc nội xâm nguy hiểm nhất. Đó cũng là dũng khí và bản lĩnh “giữ chủ nghĩa cho vững”, “ít lòng ham muốn về vật chất”, “không màng danh lợi”, “tuyệt đối đứng ngoài vòng danh lợi” mà Chủ tịch Hồ Chí Minh là một tấm gương sáng. Sinh viên học tập và làm theo Bác về mục đích, động cơ, lẽ sống, nghị lực vượt qua khó khăn, thử thách; gắn bó với nhân dân, làm điều lợi cho dân,

tránh điều hại tới dân, vì dân chứ không vì mình, thực hiện “dĩ công vi thượng” theo tấm gương Hồ Chí Minh, Võ Nguyên Giáp...

Tiểu kết chương 2

Trên cơ sở phân tích, đánh giá thực trạng ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên và thực trạng công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư đã cho thấy, về cơ bản ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên Trường Đại học Hoa Lư là khá tốt, công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội về cơ bản khá toàn diện, hệ thống.

Bên cạnh những kết quả đạt được cũng cho thấy những tồn tại nhất định về ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên và công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên của nhà trường. Những nội dung, phương pháp giáo dục đã đạt được những kết quả nhất định, tuy nhiên việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào công tác này vẫn chưa thật sự nổi bật, cụ thể và chưa đem lại hiệu quả cao.

Trên cơ sở đó nhóm tác giả đã đề xuất một số giải pháp chủ yếu trên cả 3 phương diện: nhận thức, nội dung, phương pháp. Từ đó, sẽ góp phần phát huy được những ưu điểm và khắc phục những nhược điểm, nâng cao chất lượng và hiệu quả việc vận dụng Tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư.

KẾT LUẬN

Sau quá trình thực hiện đề tài, chúng tôi đã thu được một số kết quả sau:

Thứ nhất, về mặt lý luận: đề tài đã góp một phần tri thức vào lĩnh vực nghiên cứu về công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

Thứ hai, các kết quả thu được trên cơ sở nghiên cứu về thực trạng đã cho thấy, về cơ bản việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên ở nhà trường là khá tốt, thể hiện trên cả 3 phương diện: nhận thức, nội dung và phương pháp. Tuy nhiên, vẫn còn tồn tại một số hạn chế nhất định.

Thứ ba, trên cơ sở đó, đề tài đã đưa ra được một số giải pháp chủ yếu nhằm nâng cao hiệu quả việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên nhà trường. Các giải pháp chính mà chúng tôi đưa ra được thể hiện chủ yếu trên 3 phương diện:

Về nhận thức: Tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng ủy, Ban Giám hiệu, các khoa, phòng, ban, các tổ chức chính trị - xã hội... trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên; Nâng cao nhận thức của giảng viên và sinh viên về tầm quan trọng của công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên.

Về nội dung: Tăng cường giáo dục một cách toàn diện, chú trọng giáo dục các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc cho sinh viên; Giáo dục cho sinh viên sống có lý tưởng, có niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng; Giáo dục để sinh viên có ý thức vươn lên, tích cực lĩnh hội những tri thức mới trong học tập; Giáo dục để sinh viên biết cống hiến và hy sinh trong quá trình xây dựng và phát triển đất nước;

Về phương pháp: Nâng cao chất lượng giảng dạy các môn lý luận chính trị gắn với việc giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên; Kết hợp giữa gia

đình, nhà trường và xã hội trong việc giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên; Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên cần đổi mới và đa dạng hóa các hình thức giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trong nhà trường; Phát huy ý thức tự giáo dục, tự rèn luyện của sinh viên, thực hiện phương pháp nêu gương...

Các kết quả chính của đề tài đã được chúng tôi công bố với 01 báo cáo đăng trên *Tạp chí Thiết bị giáo dục*, ISSN 1859-0810, số 212, kỳ 1, tháng 3/2020 (từ trang 108-110).

Với những kết luận này, chúng tôi khẳng định: Nghiên cứu *Tư tưởng Hồ Chí Minh với công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay* là một vấn đề cần thiết, có ý nghĩa lý luận và thực tiễn cao. Chúng tôi hy vọng sẽ được sự ủng hộ từ Ban Giám hiệu, Các khoa, phòng, ban, Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên... để có thể áp dụng trong công tác giáo dục sinh viên, góp phần vào việc nâng cao chất lượng đào tạo nói riêng và chất lượng nguồn nhân lực nói chung của đất nước.

Bên cạnh những đóng góp, trong quá trình thực hiện đề tài cũng không tránh khỏi những hạn chế về mặt nhận thức cũng như phương pháp tiến hành. Chúng tôi hy vọng sẽ khắc phục những hạn chế và tiếp tục phát huy những mặt tích cực của đề tài trong những hướng nghiên cứu tiếp theo.

CÁC CÔNG TRÌNH CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ LIÊN QUAN ĐẾN NỘI DUNG CỦA ĐỀ TÀI

1. *Nguyễn Thị Hào, Lê Thị Lan Anh, Dương Trọng Hạnh*, “Một số giải pháp chủ yếu trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư”, *Tạp chí Thiết bị giáo dục*, ISSN 1859-0810, số 212, kỳ 1, tháng 3/2020, trang 108 – 110.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019), *Giáo trình Triết học Mác – Lê nin*, Hà Nội.
2. C.Mác - Ph. Ăng ghen (1995), *Toàn tập*, tập 22, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
3. Đảng cộng sản Việt Nam (1991), *Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VII*, NXB Sự Thật, Hà Nội.
4. Đảng cộng sản Việt Nam (2001), *Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX*, NXB Sự Thật, Hà Nội.
5. Đảng cộng sản Việt Nam (2011), *Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, NXB Sự Thật, Hà Nội.
6. Đảng cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
7. Đảng cộng sản Việt Nam (2008), *Nghị quyết Hội nghị Trung ương 7, khóa X*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
8. *Hồ Chủ tịch bàn về giáo dục* (1962), Nxb Giáo dục, Hà Nội.
9. Hồ Chí Minh (1984), *Tuyển tập*, tập 1, Nxb Sự thật, Hà Nội.
10. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 1, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội
11. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 2, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội
12. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 3, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội
13. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 4, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội
14. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 5, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội
15. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 6, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội
16. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 7, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội
17. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 8, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội
18. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 9, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội

19. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 10, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội
20. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 11, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội
21. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 12, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội
22. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 14, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội
23. Hồ Chí Minh (1980), *Về giáo dục thanh niên*, tập 14, Nxb Thanh niên, Hà Nội
24. Quốc hội (2005), *Luật thanh niên*, số 53/2005/QH
25. *Từ điển Tiếng Việt* (1999), Nxb. Văn hóa thông tin, Hà Nội
26. *Từ điển Triết học* (1975), Nxb. Tiến bộ, Matxcova
27. *Văn kiện Hội nghị lần thứ 4 BCH T.Ư Đảng, tháng 2-1993*
28. Viện ngôn ngữ học (2012), *Từ điển Tiếng Việt*, Nxb. Hà Nội
29. website: baodanviet.vn; ngày truy cập 20/9/2019.
30. website: baochinhpheu.vn; ngày truy cập 15/10/2019.
31. website: giaoduc.net; ngày truy cập 12/2/2020.
32. website: hlue.edu.vn; ngày truy cập 2/3/2020.

Phụ lục 1

Để phục vụ cho việc nghiên cứu đề tài: *Tư tưởng Hồ Chí Minh với công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay*, nhóm tác giả tiến hành khảo sát sinh viên một số lớp ở Trường Đại học Hoa Lư.

1. Mục đích khảo sát

- Bước đầu đánh giá về thực trạng ý thức trách nhiệm xã hội và công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trường Đại học Hoa Lư theo Tư tưởng Hồ Chí Minh.

- Trên cơ sở đó đề xuất một số giải pháp chủ yếu nhằm nâng cao hiệu quả việc vận dụng Tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trường Đại học Hoa Lư hiện nay.

2. Đối tượng và quy mô khảo sát

STT	Khóa	SV năm thứ	Hệ	Tổng số sinh viên
1	D10	3	Đại học	50
2	D11	2	Đại học	25
3	D12	1	Đại học	25
Tổng cộng				100

3. Nội dung khảo sát

Ý thức trách nhiệm xã hội và công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay.

4. Công cụ, phương pháp và thời gian khảo sát

- *Công cụ*: Nhóm tác giả sử dụng bộ phiếu hỏi cho một số sinh viên ở các lớp Đại học, bộ phiếu hỏi với các cán bộ, giảng viên trong nhà trường.

- *Phương pháp*: Sử dụng phiếu hỏi cán bộ, giảng viên, sinh viên kết hợp với quan sát, phỏng vấn nhanh nhằm thu thập thông tin.

- Xử lý số liệu đã khảo sát để rút ra kết luận;
- Thời gian khảo sát: từ tháng 1/2020 đến 2/2020.

Phụ lục 2

PHIẾU HỎI

(Dành cho sinh viên)

Để góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư, nhóm tác giả đang nghiên cứu đề tài: “***Tư tưởng Hồ Chí Minh với công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay***”. Xin bạn vui lòng cho biết ý kiến của mình về các vấn đề sau.

Cảm ơn sự hợp tác của bạn!

Phần 1: XIN BẠN CHO BIẾT ĐÔI ĐIỀU VỀ BẢN THÂN

1. Sinh viên năm thứ:.....
2. Khoa:.....
3. Sinh năm:..... Quê quán:.....; Giới tính: Nam/Nữ

Phần 2: NỘI DUNG

Câu 1: Mục đích học tập của bạn là gì?

- A. Mong muốn được cống hiến cho xã hội
- B. Được học hỏi và lĩnh hội tri thức
- C. Tìm kiếm việc làm có thu nhập cao
- D. Có bằng cấp
- E. Để làm hài lòng bố mẹ, người thân
- F. Không thua kém bạn bè

Câu hỏi 2: Ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay như thế nào?

- A. Rất tốt
- B. Tốt
- C. Bình thường
- D. Chưa tốt

Câu hỏi 3: Thái độ của sinh viên trong quá trình học tập và rèn luyện?

A. Về tính tích cực trong học tập và rèn luyện

Rất tích cực ☐ Tích cực ☐ Bình thường ☐ Không tích cực ☐

B. Về hiệu quả chuẩn bị các nội dung đã được giao

Rất hiệu quả ☐ Hiệu quả ☐ Bình thường ☐ Không hiệu quả ☐

C. Về hiện tượng nói chuyện riêng trong giờ của sinh viên

Nhiều ☐ Tương đối nhiều ☐ Ít ☐ Không có ☐

D. Về nghỉ học không lý do

Nhiều ☐ Tương đối nhiều ☐ Ít ☐ Không có ☐

Câu hỏi 4: Thái độ của sinh viên khi tham gia các hoạt động chính trị - xã hội do Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên tổ chức?

- A. Rất tích cực
- B. Tích cực
- C. Bình thường
- D. Không tích cực

Câu 5: Thái độ của sinh viên khi tham gia các buổi sinh hoạt chính trị ở trường?

- A. Rất tích cực
- B. Tích cực

- C. Bình thường
- D. Không tích cực

Câu 6: Mức độ hiệu quả của các buổi sinh hoạt chính trị?

- A. Rất hiệu quả
- B. Hiệu quả
- C. Bình thường
- D. Chưa hiệu quả

Câu 7: Bạn suy nghĩ như thế nào khi được kết nạp vào Đảng cộng sản Việt Nam trong nhà trường?

- A. Điều kiện cần thiết trong cuộc sống
- B. Điều kiện để tiến thân
- C. Nâng cao uy tín cho bản thân
- D. Là niềm vinh sự tự hào
- E. Rèn luyện con người tốt hơn
- F. Không cần thiết

Câu hỏi 8: Công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên có vai trò như thế nào?

- A. Rất quan trọng
- B. Quan trọng
- C. Bình thường
- D. Không quan trọng

Câu hỏi 9: Mức độ lồng ghép công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư trong các giờ giảng được thực hiện như thế nào?

- A. Rất thường xuyên
- B. Thường xuyên
- C. Bình thường
- D. Không thường xuyên

Câu hỏi 10: Mức độ thực hiện công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên thông qua các hoạt động ngoài giờ lên lớp ở Trường Đại học Hoa Lư được thực hiện như thế nào?

- A. Rất thường xuyên
- B. Thường xuyên
- C. Bình thường
- D. Không thường xuyên

Câu hỏi 11: Mức độ hiệu quả của việc vận dụng Tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên ở Trường Đại học Hoa Lư được thực hiện như thế nào?

- A. Rất hiệu quả
- B. Hiệu quả
- C. Bình thường
- D. Chưa hiệu quả

Câu 12: Công tác phối hợp giữa Trường Đại học Hoa Lư với gia đình và xã hội trong việc giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên nhà trường được thực hiện như thế nào?

- A. Rất tốt
- B. Tốt

C. Bình thường

D. Chưa tốt

Câu 13: Để nâng cao hiệu quả công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư, cần có những giải pháp gì?

.....

.....

.....

.....

.....

Phụ lục 3

PHIẾU HỎI

(Dành cho cán bộ, giảng viên)

Để góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư, nhóm tác giả đang nghiên cứu đề tài: “***Tư tưởng Hồ Chí Minh với công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trường Đại học Hoa Lư hiện nay***”. Mong thầy/cô vui lòng cho biết ý kiến của mình về các vấn đề sau.

Trân trọng cảm ơn sự hợp tác của quý thầy/cô!

Câu hỏi 1: Ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay như thế nào?

- A. Rất tốt
- B. Tốt
- C. Bình thường
- D. Chưa tốt

Câu hỏi 2: Thái độ của sinh viên trong quá trình học tập và rèn luyện?

A. Về tính tích cực trong học tập và rèn luyện

Rất tích cực ☐ Tích cực ☐ Bình thường ☐ Không tích cực ☐

B. Về hiệu quả chuẩn bị các nội dung đã được giao

Rất hiệu quả ☐ Hiệu quả ☐ Bình thường ☐ Không hiệu quả ☐

C. Về hiện tượng nói chuyện riêng trong giờ của sinh viên

Nhiều ☐ Tương đối nhiều ☐ Ít ☐ Không có ☐

D. Về nghỉ học không lý do

Nhiều ☐ Tương đối nhiều ☐ Ít ☐ Không có ☐

Câu hỏi 3: Thái độ của sinh viên khi tham gia các hoạt động chính trị - xã hội do Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên tổ chức?

- A. Rất tích cực
- B. Tích cực
- C. Bình thường
- D. Không tích cực

Câu 4: Thái độ của sinh viên khi tham gia các buổi sinh hoạt chính trị ở trường?

- A. Rất tích cực
- B. Tích cực
- C. Bình thường
- D. Không tích cực

Câu 5: Mức độ hiệu quả của các buổi sinh hoạt chính trị?

- A. Rất hiệu quả
- B. Hiệu quả
- C. Bình thường
- D. Chưa hiệu quả

Câu hỏi 6: Công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên có vai trò như thế nào?

- A. Rất quan trọng
- B. Quan trọng
- C. Bình thường
- D. Không quan trọng

Câu hỏi 7: Mức độ lồng ghép công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư trong các giờ giảng được thực hiện như thế nào?

- A. Rất thường xuyên
- B. Thường xuyên
- C. Bình thường
- D. Không thường xuyên

Câu hỏi 8: Mức độ thực hiện công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên thông qua các hoạt động ngoài giờ lên lớp ở Trường Đại học Hoa Lư được thực hiện như thế nào?

- A. Rất thường xuyên
- B. Thường xuyên
- C. Bình thường
- D. Không thường xuyên

Câu hỏi 9: Hiệu quả của việc vận dụng Tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên ở Trường Đại học Hoa Lư được thực hiện như thế nào?

- A. Rất hiệu quả
- B. Hiệu quả
- C. Bình thường
- D. Chưa hiệu quả

Câu 10: Công tác phối hợp giữa Trường Đại học Hoa Lư với gia đình và xã hội trong việc giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên nhà trường được thực hiện như thế nào?

- A. Rất tốt
- B. Tốt

C. Bình thường

D. Chưa tốt

Câu hỏi 11: Để nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay, cần có những giải pháp gì?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Phụ lục 4

TỔNG HỢP KẾT QUẢ KHẢO SÁT Ý KIẾN SINH VIÊN

Câu hỏi	Tổng số sinh viên điều tra		
	Tổng số SV	Kết quả	Tỷ lệ %
Câu hỏi 1: Mục đích học tập của bạn là gì?			
A.Mong muốn được cống hiến cho xã hội	100	60	60%
B. Được học hỏi và lĩnh hội tri thức	100	13	13%
C. Tìm kiếm việc làm có thu nhập cao	100	15	10%
D. Có bằng cấp	100	2	2%
E. Để làm hài lòng bố mẹ, người thân	100	8	8%
F. Không thua kém bạn bè	100	2	2%
Câu 2: Ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay như thế nào?			
A. Rất tốt	100	30	30%
B. Tốt	100	40	40%
C. Bình thường	100	17	17%
D. Chưa tốt	100	13	13%
Câu 3: Thái độ của sinh viên trong quá trình học tập và rèn luyện?			

<i>A. Về tính tích cực trong học tập và rèn luyện</i>			
Rất tích cực	100	20	20%
Tích cực	100	26	26%
Bình thường	100	50	50%
Không tích cực	100	4	4%
<i>B. Về hiệu quả chuẩn bị các nội dung đã được giao</i>			
Rất hiệu quả	100	11	11%
Hiệu quả	100	14	14%
Bình thường	100	63	63%
Không hiệu quả	100	12	12%
<i>C. Về hiện tượng nói chuyện riêng trong giờ của sinh viên</i>			
Nhiều	100	16	16%
Tương đối nhiều	100	40	40%
Ít	100	34	34%
Không có	100	10	10%
<i>D. Về nghỉ học không lý do</i>			
Nhiều	100	17	17%
Tương đối nhiều	100	30	30%

Ít	100	40	40%
Không có	100	13	13%
Câu 4: Thái độ của sinh viên khi tham gia các hoạt động chính trị - xã hội do Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên tổ chức?			
A. Rất tích cực	100	47	47%
B. Tích cực	100	30	30%
C. Bình thường	100	15	15%
D. Không tích cực	100	8	8%
Câu 5: Thái độ của sinh viên khi tham gia các buổi sinh hoạt chính trị ở trường?			
A. Rất tích cực	100	50	50%
B. Tích cực	100	30	30%
C. Bình thường	100	14	14%
D. Không tích cực	100	6	6%
Câu 6: Mức độ hiệu quả của các buổi sinh hoạt chính trị?			
A. Rất hiệu quả	100	19	19%
B. Hiệu quả	100	38	38%
C. Bình thường	100	32	32%
D. Chưa hiệu quả	100	11	11%

Câu 7: Bạn suy nghĩ như thế nào khi được kết nạp vào Đảng cộng sản Việt Nam trong nhà trường?			
A. Điều kiện cần thiết trong cuộc sống	100	30	30%
B. Điều kiện để tiến thân	100	16	16%
C. Nâng cao uy tín của bản thân	100	10	10%
D. Là niềm vinh dự tự hào	100	28	28%
E. Rèn luyện con người tốt hơn	100	19	19%
F. Không cần thiết	100	7	7%
Câu 8: Công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên có vai trò như thế nào?			
A. Rất quan trọng	100	35%	35%
B. Quan trọng	100	45%	45%
C. Bình thường	100	15%	15%
D. Không quan trọng	100	5%	5%
Câu 9: Mức độ lồng ghép công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trong các giờ giảng ở Trường Đại học Hoa Lư được thực hiện như thế nào?			
A. Rất thường xuyên	100	10	10%
B. Thường xuyên	100	10	10%
C. Bình thường	100	60	60%
D. Không thường xuyên	100	20	20%

Câu 10: Mức độ thực hiện công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên thông qua các hoạt động ngoài giờ lên lớp ở Trường Đại học Hoa Lư được thực hiện như thế nào?			
A. Rất thường xuyên	100	20	20%
B. Thường xuyên	100	30	30%
C. Bình thường	100	35	35%
D. Không thường xuyên	100	15	15%
Câu 11: Mức độ hiệu quả của việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên ở Trường Đại học Hoa Lư được thực hiện như thế nào?			
A. Rất hiệu quả	100	25	25%
B. Hiệu quả	100	35	35%
C. Bình thường	100	50	50%
D. Không hiệu quả	100	20	20%
Câu 12: Công tác phối hợp giữa Trường Đại học Hoa Lư với gia đình và xã hội trong việc giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên nhà trường được thực hiện như thế nào?			
A. Rất tốt	100	32	32%
B. Tốt	100	40	40%
C. Bình thường	100	20	20%

D. Chưa tốt	100	8	8%
-------------	-----	---	----

Phụ lục 5

TỔNG HỢP KẾT QUẢ KHẢO SÁT Ý KIẾN CÁN BỘ, GIẢNG VIÊN

Câu hỏi	Tổng số sinh viên điều tra		
	Tổng số CB,GV	Kết quả	Tỷ lệ %
Câu 1: Ý thức trách nhiệm xã hội của sinh viên Trường Đại học Hoa Lư hiện nay như thế nào?			
A. Rất tốt	30	10	33%
B. Tốt	30	13	43%
C. Bình thường	30	5	16%
D. Chưa tốt	30	2	6%
Câu 2: Thái độ của sinh viên trong quá trình học tập và rèn luyện?			
<i>A. Về tính tích cực trong học tập và rèn luyện</i>			
Rất tích cực	30	6	20%
Tích cực	30	10	33%
Bình thường	30	10	33%
Không tích cực	30	4	14%
<i>B. Về hiệu quả chuẩn bị các nội dung đã được giao</i>			
Rất hiệu quả	30	9	30%

Hiệu quả	30	12	40%
Bình thường	30	3	10%
Không hiệu quả	30	6	20%
<i>C. Về hiện tượng nói chuyện riêng trong giờ của sinh viên</i>			
Nhiều	30	1	3,3%
Tương đối nhiều	30	4	13%
Ít	30	13	44%
Không có	30	12	40%
<i>D. Về nghỉ học không lý do</i>			
Nhiều	30	2	6%
Tương đối nhiều	30	6	20%
Ít	30	15	50%
Không có	30	7	24%
Câu 3: Thái độ của sinh viên khi tham gia các hoạt động chính trị - xã hội do Đoàn Thanh niên Hội Sinh viên tổ chức?			
A. Rất tích cực	30	11	37%
B. Tích cực	30	10	33%
C. Bình thường	30	6	20%

D. Không tích cực	30	3	10%
Câu 4: Thái độ của sinh viên khi tham gia các buổi sinh hoạt chính trị ở trường?			
A. Rất tích cực	30	10	33%
B. Tích cực	30	10	33%
C. Bình thường	30	7	24%
D. Không tích cực	30	3	10%
Câu 5: Mức độ hiệu quả của các buổi sinh hoạt chính trị?			
A. Rất hiệu quả	30	12	40%
B. Hiệu quả	30	13	43,4%
C. Bình thường	30	3	10%
D. Chưa hiệu quả	30	2	6,6%
Câu 6: Công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên có vai trò như thế nào?			
A. Rất quan trọng	30	15	50%
B. Quan trọng	30	11	37%
C. Bình thường	30	3	10%
D. Không quan trọng	30	1	3%
Câu 7: Mức độ lồng ghép công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trong các giờ giảng ở Trường Đại học Hoa Lư được thực			

hiện như thế nào?			
A. Rất thường xuyên	30	1	3%
B. Thường xuyên	30	2	10%
C. Bình thường	30	20	67%
D. Không thường xuyên	30	7	23%
Câu 8: Mức độ thực hiện công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên thông qua các hoạt động ngoài giờ lên lớp ở Trường Đại học Hoa Lư được thực hiện như thế nào?			
A. Rất thường xuyên	30	4	13%
B. Thường xuyên	30	6	20%
C. Bình thường	30	15	50%
D. Không thường xuyên	30	5	17%
Câu 9: Mức độ hiệu quả của việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên ở Trường Đại học Hoa Lư được thực hiện như thế nào?			
A. Rất hiệu quả	30	6	20%
B. Hiệu quả	30	13	43%
C. Bình thường	30	6	20%
D. Không hiệu quả	30	5	17%
Câu 10: Công tác phối hợp giữa Trường Đại			

học Hoa Lư với gia đình và xã hội trong việc giáo dục ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên nhà trường được thực hiện như thế nào?			
A. Rất tốt	30	8	27%
B. Tốt	30	12	40%
C. Bình thường	30	6	20%
D. Chưa tốt	30	4	13%